

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Diplomová práce

Problémy rozvoje regionu SO ORP Kralovice

Development issues of the SO ORP Kralovice

Bc. Pavlína Votrubcová

Plzeň 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„Problémy rozvoje regionu SO ORP Kralovice“

vypracoval/a samostatně pod odborným dohledem vedoucí/vedoucího diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 22.4.2024

v. r. *Pavλίna Votrubicová*

Zásady pro vypracování práce

1. Stanovte osnovu diplomové práce a její cíle v souladu se zadáním.
2. Prostudujte odbornou literaturu k problematice periferních oblastí se zaměřením na region Kralovice.
3. Stanovte metody zpracování včetně získání dat (sekundární) k problematice hodnocení rozvoje periferní oblasti Kralovicka.
4. Proveďte analýzu problémů rozvoje oblasti Kralovicko.
5. Zformulujte syntézu získaných poznatků v podobě závěru práce.
6. Průběžně konzultujte zpracování diplomové práce.

Studijní program

Ekonomická a regionální geografie

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé diplomové práce doc. PaedDr. Jaroslavu Dokoupilovi, Ph.D. za užitečné rady a čas strávený při konzultacích. Dále bych ráda poděkovala mé rodině a přátelům za podporu.

Obsah

Úvod.....	7
Vymezení tématu a cíle práce.....	8
Metodologie	9
1 Periferní regiony – definice a charakteristiky.....	12
1.1 Pohled na periferie v Česku.....	12
1.1.1 Výzkumy ve 20. století	12
1.1.2 Výzkumy ve 21. století	13
1.1.3 Dokumenty regionálního rozvoje.....	17
1.2 Rozvoj periferních regionů.....	18
1.3 Aktéři a jejich role v regionálním rozvoji periferních regionů	23
2 Praktická část	26
2.1 Vybrané charakteristiky regionu SO ORP Kralovice	26
2.2 Vybavenost území SO ORP Kralovice.....	30
2.2.1 Technická vybavenost.....	30
2.2.2 Občanská vybavenost.....	31
2.3 Zaměstnanost obyvatelstva.....	32
2.4 Vyjíždka obyvatelstva do zaměstnání.....	35
2.5 Cestovní ruch.....	37
2.5.1 Turistika	37
2.5.2 Rekreace.....	38
2.6 Zájmová sdružení pro rozvoj regionu SO ORP Kralovice	38
3 Posouzení územní diferenciacce regionu SO ORP Kralovice.....	40
3.1 Obyvatelstvo.....	40
3.1.1 Natalita v roce 2021	40

3.1.2	Migrační přírůstek mezi lety 2011 a 2021	41
3.1.3	Změna počtu obyvatel.....	43
3.1.4	Index stáří	45
3.1.5	Index vzdělanosti 2021	46
3.1.6	Změna indexu vzdělanosti mezi lety 2011 a 2021	47
3.2	Trh práce a ekonomika	49
3.2.1	Míra nezaměstnanosti.....	49
3.2.2	Rozdíl míry nezaměstnanosti mezi lety 2011 a 2021.....	50
3.3	Bydlení, dopravní dostupnost, pokrytí území internetem	52
3.3.1	Intenzita bytové výstavby	52
3.3.2	Index dopravní obslužnosti.....	53
3.3.3	Časová dostupnost krajského centra a SO ORP Kralovice.....	56
3.3.4	Pokrytí území internetem.....	57
4	Zhodnocení stavu rozvoje regionu SO ORP Kralovice	60
4.1	Demografický úbytek	61
4.2	Omezený přístup k pracovním příležitostem	64
4.3	Nízká úroveň dopravní infrastruktury	64
4.4	Omezený přístup k informačním službám.....	65
4.5	Nízká participace občanské společnosti	66
5	Návrhy opatření pro rozvoj regionu.....	68
5.1	Podpora lokální ekonomiky a podnikání.....	68
5.2	Infrastrukturní investice.....	68
5.3	Rozvoj vzdělávání a pracovní síly	69
5.4	Rozvoj cestovního ruchu	70
5.5	Zlepšení přístupu ke zdravotní péči.....	71
5.6	Aktivní účast občanské společnosti	72

Závěr	73
Seznam použitých zdrojů	75
Seznam tabulek.....	80
Seznam obrázků	81
Seznam příloh	82
Přílohy	
Abstrakt	
Abstract	

Úvod

Vstup do oblasti diplomové práce otevírá dveře do rozsáhlého labyrintu poznání, kde se prolínají teorie a praxe, zkoumání a aplikace. Tento intelektuální průzkum se soustředí na fascinující oblast periferních studií, kde se snoubí disciplíny jako geografie, sociologie a ekonomie. Cílem práce je hlouběji proniknout do tajů periferních regionů, jejichž význam a vývoj v dnešním světě zůstávají nevyjasněnou záhadou.

Periferie, ačkoli často opomíjené, představují klíčový aspekt prostorové reality. Diplomová práce si klade za úkol podrobněji rozebrat obraz periferních oblastí v rámci České republiky, a to nejen z geografického, ale i z hlediska sociálního a ekonomického. Záměrem je odhalit komplexní dynamiku, která periferie utváří, a porozumět jejich vlivu na jednotlivce i společnost jako celek.

V průběhu tohoto zkoumání se budeme opírat o široké spektrum metod a přístupů, které nám pomohou propojit teorii s praktickými důkazy. Cílem není pouze analyzovat periferie jako geografické entity, ale také porozumět jejich sociokulturní identitě a ekonomickým výzvám. Tato práce se nezabývá pouze okrajovými aspekty periferií, ale snaží se proniknout do jejich jádra s cílem pochopit jejich roli v komplexním územním uspořádání.

Věříme, že tato práce přinese nový pohled na periferie, které bývají často vnímány jako marginální. S nadšením se věnujeme objevování světa periferních studií a doufáme, že naše poznatky přinesou nové perspektivy na výzvy a příležitosti, které periferie skýtají.

Vymezení tématu a cíle práce

Tato diplomová práce se věnuje zkoumání geografického, ekonomického a sociálního potenciálu periferního či venkovského regionu Kralovice. Pojem "potenciál" v rámci této práce není pouze omezen na materiální aspekty, ale rozšiřuje se do sfér sociokulturních a ekonomických možností, které mohou formovat perspektivu a životaschopnost daného území. Ve své teoretické části práce se zaměříme na koncept potenciálu a jeho význam v kontextu rozvoje venkovských oblastí.

Cílem této diplomové práce je systematicky zhodnotit současný stav rozvoje periferního regionu Kralovice. Hlavním úkolem je identifikovat klíčové faktory, které ovlivňují jeho rozvoj, a to z geografické, ekonomické a sociální perspektivy. Zároveň se práce zaměří na diagnostiku existujících problémů v procesu rozvoje daného regionu.

Dále se diplomová práce snaží prozkoumat vzájemný vztah mezi veřejnou správou, občanskou společností a rozvojem periferního regionu Kralovice. Analýza této dynamiky může poskytnout důležité náhledy do faktorů, které mohou buď podporovat nebo brzdit rozvoj regionu.

Závěrečným cílem této práce je formulovat konkrétní doporučení a opatření, která mohou napomoci ke zlepšení a podpoře budoucího rozvoje periferního/venkovského regionu Kralovice. Tímto způsobem by měla práce poskytnout jak teoretický přínos v oblasti studia periferií, tak i praktické směrnice pro další rozvoj daného území.

Metodologie

Diplomová práce se zaměřuje na analýzu periferního charakteru území a faktorů, které ovlivňují jeho rozvoj. Během zkoumání této problematiky je nezbytné zohlednit širokou škálu geografických disciplín, které se zabývají aspekty jako je doprava, ekonomika, osídlení a obyvatelstvo.

Metodika práce je koncipována tak, aby umožňovala důkladnou analýzu socioekonomických a demografických faktorů SO ORP Kralovice. Cílem je identifikovat klíčové prvky perifernosti a jejich dopad na rozvoj daného území, s důrazem na podporu ekonomického a sociálního rozvoje.

Při zkoumání a hodnocení současného stavu a faktorů ovlivňujících rozvoj periferních a venkovských oblastí je klíčovým prvkem systematický a strukturovaný postup. Metodika použitá v této diplomové práci kombinuje několik klíčových bodů, které umožňují efektivní sběr, analýzu a interpretaci relevantních dat a informací.

Prvním krokem je důkladný rozbor dostupné odborné literatury, který poskytuje ucelený přehled o současném stavu poznání a teoretických konceptech týkajících se problematiky rozvoje periferních a venkovských regionů. Tento krok je nezbytný pro porozumění kontextu a identifikaci klíčových témat pro další analýzu.

Hlavním zdrojem pro zpracování praktické části této práce je dílo Vnitřní a vnější periferie v Česku: Od genetické determinace k územní kohezi (Jeřábek et al., 2023), ve kterém byla podrobně rozvržena problematika vnějších i vnitřních periferních oblastí na celém území České republiky. V tomto díle je zkoumané území SO ORP Kralovice přiřazeno k většímu perifernímu celku, který je situován v několika krajích v místě styku hranic. V této diplomové práci však rozebereme zájmové území podrobněji podle analýz, které byly v díle použity, a to pouze v rámci Plzeňského kraje.

Dalším důležitým bodem metodiky je sběr dat z veřejných zdrojů. Praktická část této práce pracovala s veřejně dostupnými soubory dat, především z databázi Českého statistického úřadu. Těmito zdroji byli především informace ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2021 a 2011, Územně analytické podklady a Malý lexikon obcí. Z databáze SLDB 2021 jsou získána data týkající se demografické struktury obyvatelstva, vyjížděky do zaměstnání a vzdělanosti, která jsou klíčová pro analýzu faktorů ovlivňujících rozvoj regionu.

Jako další zdroj dat jsou využity informace o rychlosti připojení NGA (Next Generation Access) poskytovaných Českým telekomunikačním úřadem (ČTÚ). ČTÚ data poskytují ve formátu *.csv, a to buď jako bodové prvky označující jednotlivé připojené domácnosti nebo jako barevně odlišené ZSJ. Každá z barev má určitý význam, co se týče kvality připojení daného území. Při korelaci jednotlivých Základních sídelních jednotek (ZSJ) uvedených v CSV formátu s těmi získanými ze Souboru heterogenních parcel (SHP) z Českého úřadu zeměměřického a katastrálního (ČÚZK) bylo zaznamenáno, že data poskytnutá ČÚZK disponují podrobnějším dělením ve srovnání s daty Českého statistického úřadu (ČSÚ). Tento rozdíl vyžadoval manuální doplnění dat na základě geometrické shody polygonů. Tato data jsou klíčová pro analýzu dostupnosti širokopásmového internetového připojení v daném regionu a jeho vliv na rozvoj území.

Získaná data byla následně zpracována v programu Excel. Tento proces zahrnoval import dat, jejich transformaci a další analytické kroky. Excel představuje flexibilní nástroj pro manipulaci s daty, což uživatelům umožňuje pracovat s tabulkami a provádět rozmanité analýzy. Data byla importována z různých zdrojů a upravena tak, aby byla vhodná pro další zpracování. Poté proběhly výpočty a použití různých statistických ukazatelů k podrobnému zkoumání dat.

Pro vizualizaci a interpretaci dat jsou následně využívány geografické výstupy ve formě kartogramů a kartodiagramů, které jsou vytvořeny pomocí geografického softwaru QGIS Desktop 3.12.1. Pro zpracování dat byla využita polygonová vrstva ve formátu SHP, reprezentující jednotlivé obce daného regionu, která byla získána z Českého úřadu zeměměřického a katastrálního. Za účelem přiřazení atributů jednotlivým polygonům byl využit dostupný plugin, umožňující mapování atributů na základě kódů obcí. Tyto atributy byly předem připraveny v excelovském souboru. Po přiřazení atributů byla vrstvě aplikována příslušná symbologie a byl vygenerován mapový výstup. Tyto mapy umožňují přehledné zobrazení analyzovaných dat a identifikaci prostorových vzorců a trendů.

Na závěr byla provedena shluková analýza, která umožňuje identifikovat podobnost mezi jednotlivými regiony a rozdělit tak zkoumané území do několika skupin obcí. Pro tuto analýzu jsou využity jako vstup výsledky všech předešlých analýz spojené do jedné tabulky. Následně byl využit program Statistica, který má mezi svými funkcemi i shlukovou analýzu. Po načtení a standardizaci dat v programu jsme provedli jsme otevřeli dialog pro shlukovou analýzu a vybrali možnost "Spojování (hierarchické shlukování)" v

sekcí "Statistiky" a poté " Vícerozměrné průzkumné techniky". Pro analýzu jsme zvolili všechny proměnné a nastavili shlukování podle řádků. Jako pravidlo pro slučování jsme použili Úplné spojení a vzdálenost jsme určili pomocí Euklidovské vzdálenosti.

Výsledkem této analýzy je dendrogram, který graficky znázorňuje postup shlukování a spojování jednotlivých shluků. Rozhodnutí o rozdělení do konečných shluků je založeno na vzdálenosti spoje. Vybere se určitá hodnota vzdálenosti (osa x), pod kterou jsou spojeny body, a tyto shluky pak tvoří konečné skupiny. Pro výrazný migrační přírůstek v Sedleci jsme museli vybrat 4 skupiny. Sedlec byl v této analýze identifikován jako extrémní hodnota a byl vyjmut z ostatních shluků, aby nedošlo k zkreslení výsledků.

Tyto poznatky jsou klíčové pro formulaci doporučení a strategií budoucího rozvoje regionu.

1 Periferní regiony – definice a charakteristiky

Periferní regiony představují klíčový prvek v geografickém a sociálním kontextu. Jejich charakteristika a vymezení hrají zásadní roli při pochopení regionálních disparit a potřeb pro jejich rozvoj. Tento úvodní text se zaměřuje na definici periferních regionů a jejich hlavní charakteristiky, které formují jejich identitu a specifika v rámci širšího geografického prostoru.

1.1 Pohled na periferie v Česku

Mnoho různých autorů přistupovalo k definování periferních oblastí s různými přístupy, aby se tak pokusili o identifikaci jejich hlavních charakteristik. V této kapitole se zaměříme na přehled metod, které byly použity v jednotlivých studiích, protože každý autor určoval periferní oblasti podle jiných kritérií.

Jelikož neexistuje jednotná definice periferní oblasti, autoři tak definují tento pojem různě a volí tak logicky i odlišné ukazatele a faktory. Ještě, než samotný výzkum započne je důležité stanovit vhodnou velikost regionu. Větší regiony mohou zahrnovat i města, která sama o sobě nemusí být periferní, a tak by výsledky výzkumu mohly být zkreslené. A na druhou stranu, příliš malé regiony také nejsou příliš vhodné, protože nemusí poskytovat tolik potřebná data a s jejich malou velikostí se zvyšuje jejich počet.

1.1.1 Výzkumy ve 20. století

Jako první na našem území se vymezením periferních regionů zabývali geografové Hampl, Gardavský a Kühnl. Jejich práce byla především zaměřena na posouzení polohy a důležitosti střediska v systému jako celku a jeho zázemí (Hampl & Gardavský & Kühnl, 1989).

Míra exponovanosti území byla určována na návaznosti jednotlivých jednotek ve vzdálenosti vůči centrům osídlení, dále na významu a velikosti sídla a nakonec na hustotě osídlení v nejbližším okolí. Na základě těchto faktorů byly identifikovány periferní regiony, charakterizované jako neexponované, nacházející se v nevýhodné poloze o málo osídlené. Tyto oblasti obvykle neobsahují významná sídla, pouze ta menší a méně rozvinutá.

Musil (1988) využíval data z tzv. “generelových” jednotek, což jsou územní jednotky postavené v 70. letech Terplanem. Tyto jednotky sloužily jako střediska a bylo nutné

několik z nich vždy sloučit, aby výsledná mapa nakonec ukázala skutečnou lokalizaci periferních oblastí. Tento výzkum ukázal, že periferní oblasti nejsou pouze na hranicích státu, ale mohou existovat i vnitřně, což bylo jeho hlavním přínosem.

Musil (1988) analyzoval devět klíčových parametrů při hodnocení regionů, jako jsou úbytek obyvatel, podíl věkově starších osob, úbytek aktivních osob v ekonomice, rozvoj bytové výstavby, vzdělanost obyvatel, podíl neobydlených bytů, zaměstnanost v zemědělství, vybavení domácnosti a občanská vybavenost.

V 90. letech minulého století se analyzovala problematika polarizace prostoru, a 3 hlavní směry, nazývané Albertovská, Brněnská a Slupská škola, významně přispěly k této oblasti. Kromě nich existovaly i další výzkumy zaměřené na periferní oblasti, jako například studie pohraničí, rozvoje venkova, rurálního prostoru, environmentálních souvislostí a migrací.

Po transformacích ve společnosti po roce 1989 došlo ve vývoji osídlení České republiky ke změnám, které byly zkoumány v pracích Illnera a Andrlého (1994) a dále Musila (1993). Změny vnitřních periferií byly součástí transformací osídlení, ačkoliv se dosud nevěnovala větší pozornost těmto oblastem. Librová (1997) ve svých studiích upozornila na decentralizaci osídlení a zastavení odlivu obyvatelstva z venkov a dále, že změny v demografickém vývoji periferií souvisely s proměnami v tzv. bytovém systému a rozmístění bytové výstavby. “Komplexní bytová výstavba” se v roce 1990 zaměřovala především na vícebytové domy ve středně velkých městech (zejména okresních). Cílem bylo usměrnit pracovníky do těchto lokalit a podpořit tak urbanizační koncepci v závěrečné fázi centrálního plánování osídlení, preferující rozvoj menších a středně velkých měst před těmi největšími.

1.1.2 Výzkumy ve 21. století

Výzkumem polarizace prostoru, zaměřený na udržitelný rozvoj, se zabývala ve svém výzkumu Cudlínová (2000). Pro identifikaci periferních oblastí sestavila soubor ukazatelů, které Evropská unie používá pro rozhodování o podporovaných regionech. Mezi tyto indikátory patří například počet obyvatel v produktivním věku, míra nezaměstnanosti, pořízení hmotných investic atd.

V rámci problematiky periferních oblastí bylo publikováno mnoho studií. Například Marada (2001) využil regionálních dat z ČSÚ, ale zdůraznil, že úroveň okresů může být

ovlivněna jejich jádrovými sídly. Jeho definice periferních oblastí zahrnovaly podíl obyvatelstva v malých obcích, hustotu zalidnění, podíl venkovského obyvatelstva, lidí pracujících v primárním sektoru a bankovním sektoru atd. Dále například Havlíček a Chromý (2001) přistoupili k vymezení periferních oblastí na základě dostupnosti signálu od nového mobilního operátora.

Čermák (2004) navázal na práci Gardavského, Hampla a Kühnla (1987) a přidal k ní analýzu dopravní dostupnosti. Jeho charakteristiky perifernosti oblastí zahrnovaly například průměrnou mzdu, hmotné investice, migraci obyvatel apod.

Práce Herbery a Drápely (2005) se zaměřila na okresy a vycházela z práce Cudlinové, ale upravili ji pro své cíle. Jejich charakteristiky periferních oblastí zahrnovaly průměrnou mzdu, hmotné investice, migraci obyvatel a míru nezaměstnanosti.

Musil a Müller (2008) se vrátili k vymezení periferií po 20 letech a navrhli mikroregionální rozdělení České republiky do 1424 generelových jednotek. Jejich analýza zahrnovala 17 ukazatelů, jako jsou podíl obyvatel v různých věkových skupinách, podíl nezaměstnaných, podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním, podíl pracovních míst a další.

Hodně badatelských prací, vytvořených v nedávné době, bylo zaměřeno na definování a popis periferních oblastí, s důrazem na analýzu jevů, jako jsou sídelní struktury, historie a dopravní dostupnost. Studie od Krafta a Kubeše (2011), nebo Pospěcha a Spěšné (2015) opakovaně ukazují, že venkovské lokality s obtížnou dopravní situací vykazují problematické sociálně-ekonomické charakteristiky.

Důležité je také sledování dynamiky teritoriálního rozmachu, což umožňuje identifikovat procesy ovlivňující lokalizaci sociálního znevýhodnění v regionech. Jedním z těchto procesů je dlouhodobá koncentrace střediskových funkcí, následný výběr středisek a tím pádem následuje snížení důležitosti sídel a regionů, které tyto funkce naopak postupně ztrácejí (Hampl & Marada, 2015). Tím dochází k dlouhodobé ekonomické stagnaci a vyliďňování obtížně dostupných venkovských oblastí (Musil & Müller, 2008).

Thilo Lang (2012) ve své práci o zmenšování měst, jejich metropolizaci a periferizaci v Německu zdůrazňuje důležitost politicko-normativních myšlenek, metropolizaci a společenské vztahy v rámci vztahu jádro-periferie. Studie se zabývá rozpracováním pojmu periferie a nabádá k pokračování výzkumu.

Halás (2008) se zaměřil na výzkum periferních oblastí na Slovensku. Jeho práce, dodnes unikátní, identifikuje a kategorizuje periferní regiony s ohledem na ekonomický potenciál, lidské zdroje, dostupnost center a občanskou vybavenost. Vytvořil tak systém hodnocení perifernosti regionů, který zohledňuje více faktorů.

Perlín (2010) ve svém díle využívá shlukové a komponentní analýzy ke klasifikování venkovských oblastí. Jeho práce kategorizuje venkovský prostor do osmi kategorií, zohledňující velikost, růst, lidský potenciál, bydlení a dotace obcím.

Felzensztein (2013) se zaměřuje na faktory podnikání v jádrových a periferních oblastech Chile. Studie vychází z konceptu periferie z ekonomicko-geografického hlediska a zkoumá vliv vzdálenosti od ekonomického jádra na podnikatelské prostředí.

Eder (2019) se snaží zachovávat původní definice odlehlosti periferních oblastí, s důrazem na časovou a geometrickou odlehlost od jádra. Tato perspektiva se často využívá v analýzách rozvinutosti regionů EU. Strategické a regionální plánování periferních území se také stává předmětem studií Humera (2018).

Výzkum periferních oblastí ve východní Evropě nabyl na významu až na začátku 21. století, přičemž tyto studie se převážně zaměřují na odlehlosti. V České republice byl přístup k výzkumu periferních oblastí charakterizován pomocí kombinování vektorových hodnot odlehlosti a skalárních hodnot rozvinutosti, například ve studii Kubeš a Podlešáková (2021). Studie se často soustředily na periferní regiony u hranic (Kebza, 2018), a i tak existuje velká rozmanitost v definicích perifernosti, což vedlo ke složitostem v mezinárodní diskusi. Významné rozdíly jsou zaznamenány v územní diferenciaci periferních oblastí, od sídel a okresů až po obce a NUTS regiony.

V článku "Nové vymezení periferií Česka" (Jeřábek et al., 2021) je zkoumáno rozdělení České republiky na periferní oblasti. Autoři se zaměřují na analýzu perifernosti z hlediska demografického vývoje, ekonomického stavu, dostupnosti dopravy a komplexních ukazatelů. Jejich cílem je jednak shrnout existující přístupy k problematice periferních regionů, zejména v českém kontextu, a jednak představit vlastní metodiku pro vymezení vnitřních a vnějších periferií. Tímto způsobem se snaží přispět k lepšímu pochopení periferních oblastí a poskytnout nástroje pro jejich identifikaci a analýzu.

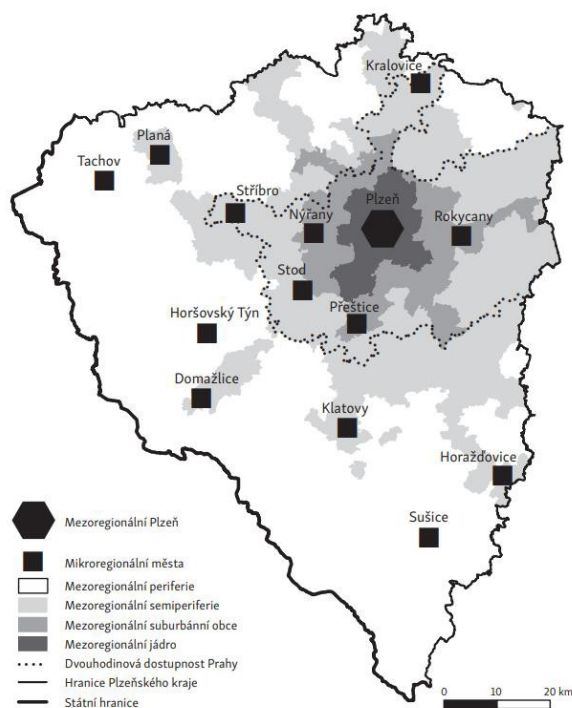
Práce "Výzkum periferního regionu Kralovicko" od Novotné z roku 2006 poskytuje cenný pohled na periferní oblast Kralovicka skrze kombinaci primárního a sekundárního výzkumu. Obsahuje detailní charakteristiku tohoto regionu na základě klíčových

statistických ukazatelů, včetně hustoty zalidnění, struktury osídlení, zaměstnanosti v primárním sektoru, délky dojížděky za prací, podnikatelských aktivit a dostupnosti dopravní infrastruktury. Vedle toho autorka provedla terénní výzkum, který zahrnoval dotazníkové šetření mezi místními obyvateli a rozhovory s významnými osobnostmi, jako jsou starostové a podnikatelé. Otázky v průzkumu se zaměřovaly na čtyři hlavní okruhy: vztah k bydlišti, spokojenost s místem, zaměstnání, vztah k okolní krajině a fungování obce. Tato práce poskytuje inspiraci pro tuto diplomovou práci, která se zaměřuje na aktuální stav periferních oblastí a snaží se přinést nové poznatky a doporučení. I když je práce Novotné již z roku 2006, stále nabízí cenný rámec pro porozumění sociálním a ekonomickým podmínkám zkoumaného regionu.

Kubeš a Podlešáková (2021) analyzovali periferní oblasti Plzeňského kraje. Upřednostňovali přitom odlehlostní perifernost a zdůrazňují závislost periferních oblastí na vzdálenosti od sídelního střediska a jeho časové dostupnosti.

Na obrázku č.1 jsou zobrazeny mikroregionální centra Plzeňského kraje s vyznačenými oblastmi jádra, semiperiferie a periferie v závislosti na dosažitelnosti hlavního města Prahy dvěma hodinami. Oblast SO ORP Kralovic je zde zaznamenána částečně jako meziregionální semiperiferie a částečně jako mezoregionální perifere.

Obr. 1: Mikroregionální centra Plzeňského kraje

Zdroj: Kubeš a Podlešáková (2021)

Bernard a Šimon (2017) se zaměřili na vnitřní periferie v Česku, analyzující sociální vyloučení ve venkovských oblastech. Použili čtyři faktory pro vymezení periferií: nezaměstnanost a vyloučení, kvalifikaci a životní úroveň, věk a obtížnou dostupnost.

V Rakousku Humer (2018) zkoumá možnosti začlenění periferních oblastí a zlepšení strategického plánování regionů. Méně zkoumaným tématem v kontextu periferizace je kultura a místní rozvoj, což analyzují Huggins a Thompson (2014) ve své práci o ekonomické a komunitní kultuře ve Walesu.

Pociute-Sereikiene (2016) využívá kvantitativní výzkum s matematicko-statistickou analýzou ukazatelů k studiu periferních oblastí. Novotná a kolektiv (2016) využívají mapovou techniku Voronoi a clustrovou analýzu k analýze periferních oblastí na úrovni obcí.

Kebza a Do Carmo Perotto (2020) používají ve své práci hierarchickou clustrovou analýzu ke studiu periferních oblastí Západních Čech. Skalární a vektorové ukazatele jsou analyzovány společně a výsledky klastrové analýzy jsou zobrazeny v mapovém výstupu, kde jsou regiony rozděleny do skupin: jádro, semiperiferie a periferie s dalším rozčleněním podle míry integrace.

1.1.3 Dokumenty regionálního rozvoje

Strategie regionálního rozvoje 2021+ (SRR 21+) představuje klíčový dokument v oblasti regionálního plánování a rozvoje. Tento dokument klade důraz na identifikaci motivů vyžadujících národní pozornost a specifická opatření. Hlavním cílem SRR 21+ je zaměřit se na oblasti, kde lze uplatnit nástroje pro řešení místních problémů a podporu rozvoje regionů.

Mezi klíčové body strategie patří podpora regionů ve specifických oblastech, integrace územních aspektů do sektorových politik, rozvoj strategického plánování na bázi funkčních regionů, posílení spolupráce v daném území a zlepšení koordinace územního a strategického plánování. Strategie rovněž zdůrazňuje důležitost chytrých řešení a efektivní práce s daty v oblasti regionálního rozvoje.

Cílem SRR 21+ je definovat jasnou představu pro Českou republiku, ve které regiony efektivně využívají svůj rozvojový potenciál, zvyšuje se sociální stabilita a zlepšují se životní podmínky obyvatel. Zároveň dokument klade důraz na respektování limitů

životního prostředí a principy udržitelného rozvoje. SRR 21+ předpokládá, že všechny regiony České republiky se budou nacházet nad průměrem Evropské unie nebo se mu přiblíží, a že české regiony budou konkurenceschopné na evropské úrovni (MMR ČR, 2020).

SRR 21+ je pokračováním předchozí Strategie regionálního rozvoje 2014-2020. Tento předchozí dokument byl vypracován s cílem usměrnit regionální politiku a poskytnout typologii území České republiky. Prostřednictvím územní analýzy na úrovni Obvodů s rozšířenou působností (ORP) a obcí byly identifikovány rozdíly mezi různými regiony a určeny oblasti vyžadující zvláštní podporu v regionální politice. Výsledkem byla definice tří základních typů území: periferní, rozvojová a stabilizovaná. Klíčovými sledovanými rozvojovými charakteristikami byly sociálně-ekonomický potenciál, polohový potenciál a dynamika vývoje.

Periferní území byla charakterizována geografickou odlehlostí a negativními hodnotami rozvojových indikátorů. Tyto oblasti vykazují větší migraci obyvatel za prací, vysokou nezaměstnanost a jsou považovány za místa s menším rozvojovým potenciálem. Na základě získaných poznatků a výsledků Strategie regionálního rozvoje 2014-2020 byla vypracována nová Strategie regionálního rozvoje 2021+, která si klade za cíl podpořit regiony v specifických oblastech, zlepšit koordinaci územního a strategického plánování a posílit spolupráci v daném území. Tyto poznatky jsou klíčové pro formulaci doporučení a strategií budoucího rozvoje regionu (MMR ČR, 2013).

1.2 Rozvoj periferních regionů

Jednotlivá území se liší v jejich rozvojovém potenciálu, který je určen mnoha faktory a jejich vzájemnými vztahy. Někdy může k rozvoji či úpadku určité oblasti přispět neočekávaná událost či náhoda.

Rozvojový potenciál zahrnuje následující faktory: pozici v regionálním systému, makropolohovou atraktivitu, fyzicko-geografické podmínky a míru koncentrace obyvatelstva a funkcí (Váně, 2012). Nicméně, v nynější době je kladen hlavní důraz na tzv. "měkké" sociálně kulturní faktory, jako jsou například kvalita sociálního kapitálu nebo míra působení iniciátorů regionálního rozvoje (Halás, 2008). Funkcí regionální politiky je identifikovat, vyhodnotit a podpořit tyto faktory a účinnost nástrojů je závislá na začlenění hlavních iniciátorů v místních sítích.

Území, která mají nevyhovující kvalitu rozvojového potenciálu jsou často periferní nebo se orientují k tomu, aby periferní byly. To naznačuje, že charakteristické rysy periferních území mohou určit jaký je současný stav území, zatímco rozvojový potenciál může poskytnout informace o budoucím vývoji dané oblasti.

Rozvojový potenciál zahrnuje soubor zdrojů, které společnost může využít k produkci sociálního a ekonomického blahobytu a ke zlepšení kvality života. Tyto zdroje mohou být přírodního, fyzického, finančního, kulturního a sociálního charakteru. Jejich kvalita a kvantita má významný vliv na regionální rozvoj jako takový a je klíčová pro stanovení vhodné politiky regionálního rozvoje (Veselý, 2008).

Všechny regiony mají svůj vlastní vnitřní rozvojový potenciál, který se skládá z přírodních, kulturních, lidských a sociálních charakteristik. Aktivace tohoto potenciálu je klíčem k rozvoji regionu a rozvojové podněty, které přicházejí z vnějšku, mohou posílit tento proces (Blažek, 2012). Potenciál rozvoje jednotlivých regionů a jeho využití rozdělují regiony na úspěšné a neúspěšné, přičemž lidský a sociální kapitál hrají klíčovou roli v nerovnoměrném regionálním rozvoji (Blažek & Netrdová, 2009).

Rozvoj periferních oblastí je formován množstvím faktorů, které výrazně ovlivňují přitažlivost prostředí pro obyvatele, a především soukromé podnikatele. Současně tato dynamika přispívá k narůstající polarizaci ekonomického prostředí, kdy dochází k aktivnímu přesouvání zdrojů směrem do centrálních neboli jádrových oblastí, jež především vyhovují požadavkům soukromých osob (Reinöhllová, 2005).

Klíčové faktory ovlivňující rozvoj periferních oblastí lze identifikovat jako (MMR & ADVISER-EURO, 2009):

- lidské zdroje
- rozsah, intenzita a struktura ekonomických aktivit
- ekonomická a inovační výkonnost
- instituce a podpora podnikání
- geografická poloha, dopravní dostupnost a struktura osídlení

Lidské zdroje a vzdělávání jsou v dnešní době klíčovými faktory konkurenceschopnosti regionů, jelikož významně ovlivňují ostatní aspekty regionálního rozvoje (Ježek at al., 2007). Lidské zdroje mají schopnost aktivně reagovat na vnější podmínky a využít nové tržní příležitosti nebo minimalizovat hrozby. Zásoba lidských zdrojů pro tvoření inovací

je formována populací regionu, přičemž lidé s vysokým vzděláním a ti, kteří se neustále vzdělávají, jsou považováni za nejcennější. Lidské zdroje mají rozhodující vliv na rozvoj znalostních aktivit a schopnost regionu přijímat a vytvářet inovace (Kadeřábková, 2004). Úroveň vzdělání obyvatelstva je klíčovým faktorem pro perspektivní rozvoj regionů. Nicméně, kvalita lidských zdrojů nezávisí pouze na vzdělání, ale také na propojení samotného vzdělávací infrastruktury s regionální ekonomikou, zvláště u čerstvých absolventů. V případě že je v regionu vysoký počet vysokoškolských absolventů, kteří mají ale potíže s uplatněním se na lokálním pracovním trhu, bude přínos pro regionální ekonomiku minimální. Toto hledisko je obtížné zaznamenat prostřednictvím běžných statistických metod, avšak je klíčovým faktorem při plánování ekonomického rozvoje. Samotný podíl vzdělanosti může být vnímán i kvantitativně, jelikož nám dává informace o množství disponibilní pracovní síly, ale nedokáže poskytnout informace o kvalitě, motivaci a pracovních schopnostech pracovníků. Na tyto charakteristiky lidské společnosti slouží tzv. sociální kapitál, který se týká sociální důvěry, norem a sítí, jež podporují efektivní soudržnost společnosti. Hodnocení sociálního kapitálu je obtížné, nelze jej jednoduše popsat běžnými statistickými ukazateli, ale je nezbytné pro plánování podpory ekonomického rozvoje regionů. Současný technologický rozvoj vyžaduje neustálé inovace a schopnost rychlého přizpůsobení se změnám. Celoživotní vzdělávání se stává nezbytností pro udržení kvalifikované pracovní síly. Atraktivita prostředí v regionu je důležitým faktorem při získávání a udržení kvalifikovaných pracovníků. Globální zapojení regionů přesně odráží úspěch láká úspěch, což lze hodnotit prostřednictvím migračního salda (MMR & ADVISER-EURO, 2009).

Tradiční role velkých firem v ekonomickém rozvoji se mění s postupujícím technologickým vývojem a narůstající konkurencí. Dříve dominovaly velké integrované korporace, ale s nástupem post-fordistické ekonomiky se jejich role transformuje směrem k decentralizaci a flexibilitě. Velké společnosti se často transformují do sítí specializovaných firem, což umožňuje rychlejší reakci na tržní změny. Naopak malé a střední firmy, které jsou často součástí sítí velkých firem, získávají na významu díky své pružnosti a hlubší znalosti místní ekonomiky. Tyto firmy však čelí značné zranitelnosti, zejména v oblasti financí a tržních podmínek. V souvislosti s regionálním rozvojem je klíčovým faktorem nejen typ a intenzita technologií využívaných v jednotlivých odvětvích, ale také schopnost firem adaptovat se na nové tržní podmínky a inovovat.

Posun směrem k většímu důrazu na inovace v ekonomice klade nové výzvy před rozvinutými i zaostávajícími regiony. S narůstající konkurencí ze strany rozvíjejících se zemí ztrácejí zaostávající regiony svou tradiční konkurenční výhodu spočívající v levné, avšak kvalifikované pracovní síle. Konkurenceschopnost se stále více zakládá na kvalitě a technologickém pokroku, který umožňuje vytvářet a efektivně využívat inovace. Klíčem k inovacím je získávání nových znalostí, přičemž věda a výzkum jsou základem rozvojového potenciálu regionů. Inovace však nepřicházejí pouze z výzkumu a vývoje, ale také z interakce mezi různými aktéry, včetně firem, univerzit a výzkumných institucí. V Česku většina firem zatím nestaví svou konkurenceschopnost na inovacích, často proto, že se jedná o inovace nové pouze pro danou firmu, nikoli pro trh obecně. Inovace jsou spojeny s rizikem a vysokými náklady, což může vést k neochotě investovat do nich. Firmy často chrání výsledky svých inovačních aktivit pomocí formálních metod ochrany duševního vlastnictví, jako je například patentová ochrana. Nicméně je třeba mít na paměti, že samotný patent není ještě inovací, dokud není úspěšně uplatněn na trhu.

Instituce a podpora podnikání hrají klíčovou roli v procesu tvorby inovací a socioekonomickém rozvoji. Nový koncept v oblasti regionálního rozvoje, nazývaný národní inovační systém (NIS), rozlišuje tři hlavní segmenty:

- segment nových poznatků (propojením vědy a techniky), umožňující dlouhodobější ekonomický růst
- inovační aktivita firem
- vládní podpora inovací a podnikatelského prostředí

Úloha veřejné správy (národní, regionální a lokální úrovně) se zakládá na iniciaci a koordinaci nových aktivit podporujících rozvoj znalostní ekonomiky.

Další klíčovou součástí podpory jsou intermediární instituce, které hrají roli v přenosu poznatků mezi různými aktéry regionálního nebo národního systému. Jejich úkolem je spojit výzkum s podnikatelským prostředím. Vedle těchto "transferových" institucí jsou také důležité organizace zaměřené na podporu firem a podnikatelského sektoru obecně.

Geografická poloha a dopravní dosažitelnost tradičně hrály klíčovou roli v rozvoji území. Avšak s rychlým rozvojem informačních a komunikačních technologií, postrádá tento faktor na důležitosti. Tyto technologie umožňují zcela jiný způsob práce s informacemi a snižují tak náklady na logistiku a transport, což otevírá nové možnosti pro ekonomické aktivity i v periferních oblastech, překonávající "izolaci" těžko dostupných oblastí díky

ICT. Avšak nedostatečná dostupnost moderních technologií v těchto oblastech může dále prohlubovat jejich zaostalost a izolovanost.

Přestože geografická poloha stále hraje důležitou roli, zejména ve spojitosti s koncentrací obyvatelstva a ekonomických aktivit podél dopravních tepen, moderní technologie umožňují překonat geografické bariéry a udržovat spojení bez ohledu na vzdálenost. Velikost obce může být rozhodujícím faktorem pro přilákání investic a rozvoj inovací, přičemž velká města mají přirozenou tendenci stát se centry obchodu, vzdělávání a inovací. Na mikroregionální úrovni má dopravní dostupnost stále značný vliv na rozvoj a je důležité ji brát v úvahu při plánování regionálního rozvoje (MMR & ADVISER-EURO, 2009).

Problémům periferních území lze účinně čelit aktivací potenciálu uvnitř daného území, což lze dosáhnout pomocí správných nástrojů regionální politiky. Například podpora přeshraničních spoluprací může přinést pozitivní výsledky, neboť státní hranice často rozdělují 2 i více regionů, které mají obdobné geografické, historické a sociokulturní charakteristiky. Spolupráce mezi těmito regiony přináší nesporné výhody regionům na obou stranách hranice. Pro regiony na hranicích regionů uvnitř státu slouží jako nástroje, které lze využít, různé dotační tituly nebo jiné druhy finanční podpory. Tím mohou být například programy rozvoje venkova nebo oblastí označených jako méně příznivé, podpora vzdělání nebo cestovního ruchu (agroturistika). V případě vhodné podpory vnitřního rozvojového potenciálu, můžou se tyto periferní regiony s postupem času dostat ze své nevýhodné pozice. Kvůli tomu je klíčové dostatečně rozvinout lidský a sociální kapitál v dané oblasti a tím podpořit dobré vztahy mezi lidmi, obcemi a regiony (Kubeš & Kraft, 2011).

1.3 Aktéři a jejich role v regionálním rozvoji periferních regionů

Regionální rozvoj je složitý proces, který je ovlivněn rozhodnutími různých aktérů, včetně podniků, soukromých domácností a veřejného sektoru.

Obr. 2: Aktéři regionálního rozvoje a jejich vazby

Zdroj: Ježek (2014)

Podniky hrají klíčovou roli v tomto procesu, protože jejich rozhodnutí o lokalizaci může mít značný dopad na ekonomiku regionu. Role podniků ve formování regionálního rozvoje je zásadní a mnohostranná. Podniky přispívají k ekonomickému růstu a sociální stabilitě regionů prostřednictvím svých aktivit a rozhodnutí, která mají široký dosah a vliv.

Prvním klíčovým prvkem je lokalizace podniků. Rozhodnutí o umístění výrobních zařízení, obchodních center, výzkumných středisek a řídicích jednotek má značný dopad na ekonomickou strukturu regionu. Podniky se musí rozhodnout, zda centralizovat všechny své aktivity na jednom místě nebo je rozdělit do více lokalit. Toto rozhodnutí může být ovlivněno faktory jako je dostupnost pracovní síly, infrastruktura, daňové podmínky a přístup k finančním zdrojům.

Druhým důležitým aspektem je struktura a dynamika regionu, kterou ovlivňují podniky svými nákupními a odbytovými sítěmi. Rozhodnutí o umístění skladů, distribučních center a výrobních jednotek má vliv na logistiku a dopravu v regionu. Podniky také ovlivňují regionální ekonomiku mzdovou politikou, která určuje platy zaměstnanců a jejich dostupnost na trhu práce. Vyšší mzdy mohou přilákat kvalifikované pracovníky do regionu a stimulovat místní ekonomiku, zatímco nižší mzdy mohou vést k odchodu pracovní síly a snížení kupní síly obyvatel. Celkově lze říci, že podniky mají zásadní roli ve formování ekonomického a sociálního rámce regionů. Jejich rozhodnutí o lokalizaci, investicích, mzdové politice a dalších aktivitách mají významný dopad na regionální rozvoj a kvalitu života obyvatel v daném regionu.

Soukromé domácnosti, jakožto klíčoví aktéři regionálního rozvoje, mají vliv na regionální strukturu a dynamiku z několika perspektiv. Jednak fungují jako finální spotřebitelé zboží a služeb, ale také jako zaměstnanci, podnikatelé a investoři. Rozhodnutí soukromých domácností o jejich umístění, tj. místě bydliště, práce a trávení volného času, ovlivňuje regionální strukturu. Podobně jako podniky, které vytvářejí síť prostorových vztahů se svými dodavateli a odběrateli, i soukromé domácnosti vytvářejí podobné síť. Obyvatelé dojíždějí do práce, nakupují zboží a služby, a využívají volného času mimo své trvalé bydliště. V dnešní době se stala dojížděka do zaměstnání významným jevem, který vytváří pevnou spojitost mezi místem, kde člověk trvale žije, a místem, kde pracuje. Podobný vliv mají soukromé domácnosti i na odbyt velkých obchodních firem a nákupních center. Díky připravenosti soukromých domácností překonávat větší vzdálenosti mohou tyto firmy koncentrovat na jednom místě značnou poptávku, což umožňuje specializaci podniků a využít tak výhod spojených s koncentrací obyvatel.

Veřejný sektor, který zahrnuje stát v nejširším slova smyslu, hraje v regionálním rozvoji zásadní roli prostřednictvím svých rozhodnutí a činností. Jedním z hlavních úkolů veřejného sektoru je stanovení kvality a charakteru různých míst, jako jsou města a regiony. To se projevuje například v rozhodování o umístění veřejných zařízení, jako jsou vědecko-výzkumné instituce a vysoké školy, což má vliv na strukturu regionů. Stát také vytváří politické a sociální podmínky, které ovlivňují život lidí a jejich ekonomické aktivity. Patří sem například výběr daní, který může být různý mezi jednotlivými obcemi či regiony, a vytváření právního rámce a institucí jako je justice a policie.

Dalším důležitým úkolem veřejného sektoru je vytvořit v území infrastrukturu, jako jsou dálnice, silnice, železnice a další dopravní infrastruktura. Tato infrastruktura má velký vliv na regionální vývoj tím, že určuje dostupnost a propojenost jednotlivých míst. Kvalita škol a univerzit ovlivňuje úroveň vzdělání místní pracovní síly, což má zase vliv na konkurenceschopnost daného regionu.

Je důležité si uvědomit, že veřejný sektor není homogenní skupinou institucí, ale skládá se z různých úrovní státní správy a samosprávy s různými zájmy a cíli. Stát je tedy jedním z mnoha aktérů, kteří činí rozhodnutí relevantní pro regionální rozvoj, a jeho činnost je úzce propojena s činností ostatních aktérů. Vzhledem k této vzájemné provázanosti není pravděpodobné, že by stát mohl plnit roli nadřazené nebo řídicí instance, která by jednostranně napomáhala k vytváření obecného blaha (Ježek at al., 2014).

2 Praktická část

Praktická část této práce je zaměřena na aplikaci teoretických poznatků a metodologie na konkrétní případovou studii regionu Kralovice. Cílem této části je provést analýzu vybraných ukazatelů a faktorů ovlivňujících rozvoj tohoto regionu a zhodnotit jejich dopad na místní ekonomiku, infrastrukturu a sociální strukturu obyvatelstva. Kapitoly této části se budou postupně věnovat například charakteristice území, jeho občanské a technické vybavenosti, zaměstnanosti obyvatelstva a na konec výsledkům provedeného výzkumu. Cílem je poskytnout komplexní pohled na současný stav a perspektivy rozvoje regionu SO ORP Kralovice.

2.1 Vybrané charakteristiky regionu SO ORP Kralovice

SO ORP Kralovice se nachází v severní části Plzeňského kraje, kde se dotýká hranic dalších 3 krajů, a to: Karlovarského, Ústeckého a Středočeského.

Pro oblast SO ORP Kralovice je charakteristická mírně kopcovitá krajina, mezi jejíž nejvyšší vrcholy patří vrchol Soudný (727 m. n. m.), Sepuska (719 m. n. m.) a Kozelka (660 m. n. m.). Území je z velké části využíváno k zemědělství díky velmi úrodné půdě a vzhledem ke krásným a bohatým lesům, také k lesnictví. Díky těmto faktorům jsou zemědělství a lesnictví zcela převažujícími hospodářskými odvětvími (UAP, 2020).

I když největším tokem, který tvoří hranici oblasti, je řeka Berounka, tak nejvýznamnějším je však řeka Střela, při níž se nachází území chráněné krajiny NATURA 2000 “Kaňon řeky Střely”. Dalšími území spadající do NATURA 2000 jsou například “Berounka”, “Manětín-kostel”, dále je zde i několik přírodních parků, nebo přírodních památek, a to například “Odlezké jezero”. Nakonec můžeme zmínit CHKO Křivoklátsko, které se lokalizuje ve východní části zkoumané oblasti (UAP,2020).

Obr. 3: Administrativní rozdělení SO ORP Kralovice

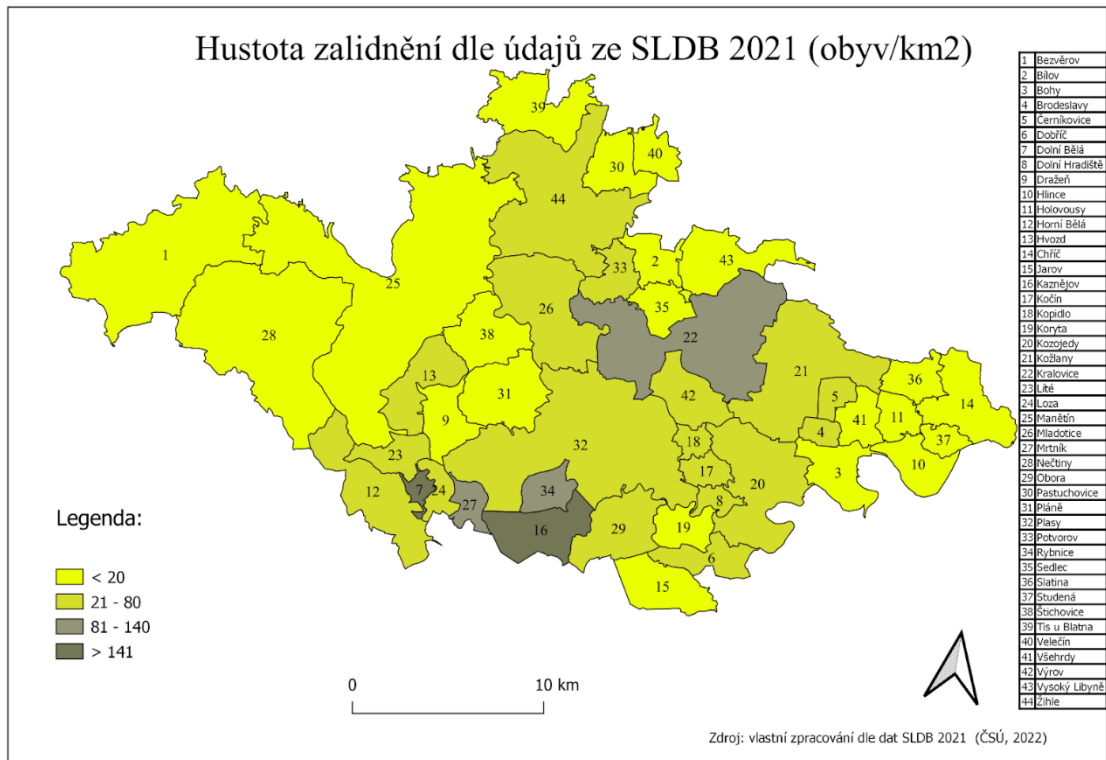

Zdroj: ČSÚ (2022)

V SO ORP Kralovice je 44 obcí, z nichž Kaznějov, Kozłany, Kralovice, Manětín a Plasy mají statut města a zároveň Kralovice, Plasy a Manětín jsou obcemi s pověřeným úřadem (POU). Tyto města můžeme klasifikovat i jako významnější centra mikroregionálního významu. V celé oblasti se nachází jenom 6 obcí, které mají více než 1000 obyvatel, 30 obcí má méně než 500 obyvatel a 11 obcí má dokonce méně než 100 obyvatel. Co se týče velikosti rozlohy je v SO ORP největší obec Manětín (8 464,5 ha) a nejmenší je obec Dolní Bělá (214,7 ha) (ČSÚ, 2022).

K 31. 12. 2021 na daném území žilo 22 495 obyvatel, s hustotou osídlení 34,1 obyvatel/km². Hustota osídlení je druhá nejnižší v celém Plzeňském kraji (ČSÚ, 2022).

Obr. 4: Hustota zalidnění

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ (2022)

Sociodemografické podmínky SO ORP Kralovice jsou charakterizovány výrazným nerovnovázným rozvojem. Tato situace je především důsledkem absence přirozeného centra území, což vedlo k tomu, že veškeré instituce, ať už úřady, lékaři, střední školy apod. bylo koncentrováno především v krajském městě, a to v Plzni. V posledních dvaceti letech došlo k určité decentralizaci, a tak některé instituce se přesunuly blíže k obyvatelům SO ORP Kralovice. Tyto instituce se nacházejí především ve třech centrálních obcích, a to Kralovicích, Plasích a Manětíně. Přesto všechno však v oblasti přetrvává významná potřeba spočívající v nezbytnosti dlouhých dojížděcích tras za prací, zdravotní péčí či školstvím. Sociodemografický vývoj jednotlivých obcí je podstatně ovlivněn jejich polohou v rámci rozvojové osy OR1, jak je definováno v Zásadách územního rozvoje Plzeňského kraje, a tím i jejich vzdáleností od krajského města Plzně. V některých menších a okrajových obcích se objevuje problém odlivu mladé generace, což vede ke

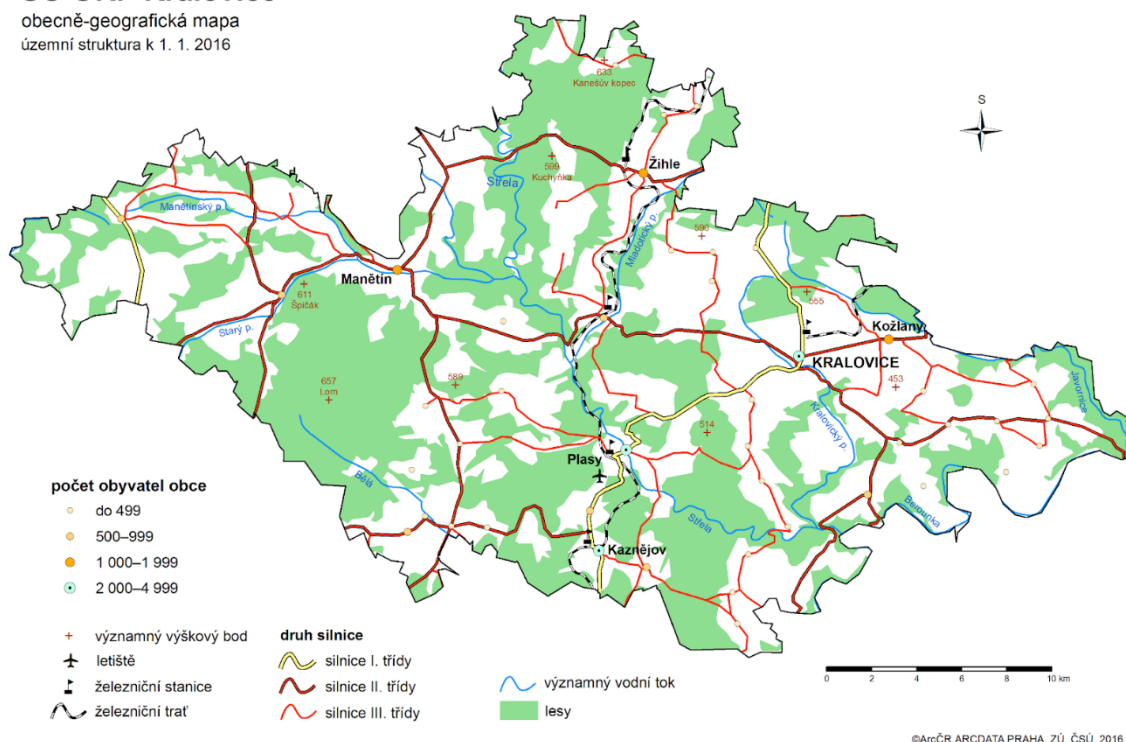
zvyšování průměrného věku obyvatel a postupnému vylidňování těchto oblastí (UAP, 2020).

Co se týče dopravního hlediska, tak hlavní a nejvýznamnější dopravní osou je pro tento region silnice Plzeň – Most. Podél této komunikace se vine hlavní rozvojová osa tohoto území. Další důležitou komunikací je silnice Plzeň – Karlovy Vary, ta ale plní dopravní obslužnost víceméně pouze pro Bezvěrovsko. Jinak se v celém území nachází pouze silnice II. a III. třídy, které jsou často ve špatném stavu. Dalším důležitým druhem dopravy v této oblasti je železniční doprava. Hlavní železniční linkou je Plzeň - Most, která prochází přes některá velká města tohoto regionu, a to Kaznějov a Plasy. Částečně na území zasahuje ještě linka Rakovník – Mladotice, jehož sjízdny úsek končí v Kralovicích. Co se týče dalších druhů dopravy, nachází se v Plasích malé veřejné civilní vnitrostátní letiště, které provozuje Aeroklub Plasy a má jednu travnatou dráhu (UAP, 2020).

Obr. 5: Obecně geografická mapa regionu

SO ORP Kralovice

obecně-geografická mapa
územní struktura k 1. 1. 2016

Zdroj: ČSÚ (2022)

Zkoumané území je jako celek značně problematické a jsou na něm jasně patrné mnohé periferní znaky. Primárním periferním znakem je absence jádrové oblasti v tomto

regionu, kde by se mohly koncentrovat služby, pracovní příležitosti a ostatní občanská vybavenost. Obvykle tuto roli plní okresní města, ale pro okres Plzeň-sever bylo dříve sídlem město Plzeň, které je dnes však dobře dosažitelné jen z několika obcí, které se nacházejí převážně na jižním okraji SO ORP Kralovice. Větší města, která jsou lokalizovaná uvnitř zkoumané oblasti, plní funkce jádra pouze částečně, protože se zde nenachází žádná významná průmyslová, rekreační ani obchodní centra. Komplexně se dá celá oblast klasifikovat jako zemědělská (UAP, 2020).

2.2 Vybavenost území SO ORP Kralovice

Vybavenost území je jedním z klíčových faktorů ovlivňujících kvalitu života obyvatel a atraktivitu daného regionu. Jak technická, tak občanská infrastruktura hraje zásadní roli v podpoře hospodářského, sociálního a kulturního rozvoje. Analýza těchto faktorů v SO ORP Kralovice nabídne podrobný pohled na stav veřejného vybavení v regionu, což může sloužit jako základ pro identifikaci potřeb a prioritizaci budoucího rozvoje.

2.2.1 Technická vybavenost

Rozmanitost technické vybavenosti území je klíčovým faktorem ovlivňujícím kvalitu života a rozvoj obcí v rámci SO ORP Kralovice. Analyzujeme-li data o kanalizaci, veřejném vodovodu a plynofikaci, lze pozorovat výrazné rozdíly mezi městy a menšími obcemi.

Kanalizace, která je základním prvkem hygienické infrastruktury, je k dispozici ve většině obcí, přičemž některé z nich mají napojení na čistírny odpadních vod (ČOV), což je zásadní pro účinné zpracování odpadních vod a ochranu životního prostředí. Tato situace je typická zejména pro obce v okolí měst Kralovice a Kaznějov, kde je infrastruktura obecně hustěji rozvinutá.

Veřejný vodovod je dalším klíčovým prvkem, který ovlivňuje životní podmínky obyvatel. Téměř ve všech obcích je dostupný veřejný vodovod, což je nezbytné pro zajištění pitné vody a hygienických standardů. Obce v okolí měst mají často vysokou kvalitu vodovodní sítě a stabilní dodávky vody.

Pokud jde o plynofikaci, situace je komplexnější. Zavedení plynu je dostupné v několika vybraných obcích, ale není tak rozšířené jako kanalizace a veřejný vodovod. Města Kralovice a Kaznějov mají plnou dostupnost plynu, což je v souladu s jejich větší

ekonomickou kapacitou a hustší infrastrukturou. Nicméně v menších obcích je přítomnost plynu spíše výjimkou než pravidlem, což může ovlivnit jak komfort obyvatel, tak i možnosti podnikání a rozvoje v těchto regionech.

Celkově lze tedy konstatovat, že technická vybavenost území SO ORP Kralovice hraje klíčovou roli v kvalitě života obyvatel a konkurenceschopnosti regionu. Zajištění kompletní infrastruktury je důležité pro udržení atraktivity obcí pro obyvatele i podnikatele, a proto by mělo být prioritou ve veřejné politice a investičních plánech (Centrum pro komunitní práci západní Čechy, 2021).

2.2.2 Občanská vybavenost

Ve městech Kralovice a Kaznějov je zřejmě největší úroveň občanské vybavenosti v porovnání s ostatními oblastmi v rámci SO ORP Kralovice. Tyto městské oblasti disponují širokou škálou veřejných služeb, včetně lékařských zařízení, sběrných dvorů, kin, knihoven a dalších zařízení. To poskytuje obyvatelům široké možnosti přístupu ke kvalitním službám a zařízením, která podporují kvalitu života a ekonomický rozvoj.

Naopak v menších obcích lze pozorovat spíše základní vybavení, které odpovídá velikosti a charakteru daného sídla. Obce jako Slatina a Holovousy, ale i Pastuchovice, Tis u Blatna a Velečín, mají minimální nebo žádné zastoupení veřejného vybavení, což může znamenat omezený přístup k důležitým službám pro jejich obyvatele.

Pokud jde o školská zařízení, území SO ORP Kralovice má relativně rovnoměrné rozložení mateřských a základních škol, s nejlepším zastoupením v oblastech Kralovic, Manětína, Plas a Kaznějova. Střední školy jsou provozovány v Kralovicích a Plasích, což umožňuje studentům ze širšího okolí přístup k vyššímu vzdělání.

Zdravotnická zařízení jsou zastoupena v regionu v obcích Kralovice, Plasy, Kaznějov, Manětín a Dolní Bělé, což pomáhá zajistit obyvatelům přiměřený přístup k základní zdravotní péči. Nicméně trend ubývání lékařů ve venkovských oblastech může představovat výzvu pro dostupnost těchto služeb v budoucnosti.

Sociální služby jsou na území relativně dostupné, nicméně hodnocení jejich kapacity není jednoduché. Komerční služby jsou primárně řešeny na základě tržních principů a jejich dostupnost není předmětem této analýzy. Dostupnost veřejných prostranství není hodnocena kvůli nedostatku dat, ale obecně platí, že veřejný prostor je v menších obcích dostatečně zastoupen a nová výstavba nepředstavuje zásadní problém. Je však důležité

sledovat dostupnost veřejných prostranství v městských oblastech a jejich okolí, aby bylo zajištěno dostatečné množství veřejných prostor k rekreačním a sociálním účelům (ÚAP, 2020).

2.3 Zaměstnanost obyvatelstva

Rozvoj regionu je zásadně ovlivněn jeho schopností konkurovat a dosahovat ekonomické úspěšnosti. Existence příležitostí pro práci ve správním obvodu významně přispívá k udržení kvalifikovaných a vzdělaných obyvatel v dané oblasti, což pozitivně ovlivňuje i neekonomické aktivity (Blažek & Uhlíř, 2020).

Zemědělství v oblasti SO ORP Kralovice nabízí zajímavé pracovní příležitosti, zejména díky významným ekonomickým subjektům působícím v regionu. Transformovaná družstva a obchodní společnosti, často vzešlé z bývalých státních statků, patří k největším zaměstnavatelům v tomto regionu. Zvláště v malých obcích tvoří zemědělství a lesnictví až 1/3 všech ekonomických subjektů.

Podle údajů k datu 4. 3. 2024 je pět nejvýznamnějších zemědělských podniků v oblasti SO ORP Kralovice prezentováno v tabulce č. 2. Mezi nimi se nachází například Kralovická zemědělská a.s., D-K zemědělská a.s., Žihelský statek a další. Tyto podniky se zaměřují na především na rostlinnou a živočišnou výrobu a vedlejší činnosti.

Tab. 1: Nejvýznamnější zemědělské podniky

Název firmy	Statistická právní forma	Počet zaměstnanců	Adresa	Klíčový produkt
Kralovická zemědělská a.s.	akciová společnost	100–199 zaměstnanců	Kralovice, Tyršova 560, PSČ 33141	brambory, prasata, skot (maso, mléko), drůbež
D-K zemědělská a.s.	akciová společnost	50–99 zaměstnanců	Kožlany, Dřevce 42, PSČ 33141	skot (mléko), významný šlechtitelský chov prasat
Zemědělské družstvo vlastníků Štichovice	družstvo	50–99 zaměstnanců	Štichovice 24, PSČ 33141	pěstování a zpracování olejnin
Žihelský statek, a.s.	akciová společnost	50–99 zaměstnanců	Žihle 106, PSČ 33165	skot, prasata
Zemědělské družstvo vlastníků Manětín	družstvo	25–49 zaměstnanců	Manětín 339, PSČ 33162	skot (mléko)

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ 2024 (RES, 2024)

V SO ORP Kralovice jsou evidováni i ekologičtí zemědělci, přičemž většina z nich jsou fyzické osoby. Certifikáty pro ekologickou výrobu vlastní i některé subjekty, kteří se specializují na různé oblasti, jako je produkce krmiv, špald a moštárna. Ekologičtí zemědělci mají svůj výraznější podíl na severu obvodu, v obcích Bezvěrov, Manětín a Nečtiny, kde nacházejí vhodné podmínky pro pastviny (RES, 2024).

Průmyslový sektor v oblasti SO ORP Kralovice představuje zajímavý aspekt pracovních příležitostí. V minulosti byla výroba většinou určena pro místní spotřebu, s výjimkou několika odvětví, jako těžba pokrývačských břidlic v Rabštejně nad Střelou a kyzových břidlic v Hromnicích. Ve městě Bezvěrov bylo od roku 1867 produkováno sklo v Kavalírových sklárnách, avšak tato produkce skončila po 1. světové válce v důsledku krize odbytu a přechodu na minerální uhlí (Sklenář, 2003).

SO ORP Kralovice se stalo centrem dobývání a zpracování kaolinu poté, co byla objevena jeho ložiska mezi Kaznějovem a Horní Břízou v roce 1877. V současnosti je většina těženého kaolinu exportována do zemí západní Evropy (LB-Minerals, 2024).

Během socialistické intenzifikace průmyslové výroby byly stávající podniky přejmenovány a přiřazeny k významnějším firmám, ale tento vývoj se regionu dotkl jen

okrajově. SO ORP Kralovice byl podporován v potravinářském průmyslu, což zahrnovalo umístění okresní mlékárny v Kralovicích a pekárny v Plasích. Dodávky potravin pro občany obstarávala stále existující síť maloobchodních prodejen jednoty Plasy (dnes Coop).

Ekonomická transformace vedla k uzavření některých tradičních závodů, ale zároveň otevřela nové podnikatelské sféry. Příkladem jsou investice německé firmy SBS NEPRON v regionu a založení firmy BEST v Rybnici. V současné době zaměstnává šest ekonomických subjektů v sekundárním sektoru více než 50 zaměstnanců. V tabulce č. xx je prezentováno 5 těch největších.

Tab. 2: Nejvýznamnější průmyslové podniky

Název firmy	Statistická právní forma	Počet zaměstnanců	Adresa	Klíčový produkt
BEST, a.s.	akciová společnost	500–999 zaměstnanců	Rybnice 148, PSČ 33151	stavební betonové výrobky
SBS – NEPRON, s.r.o.	společnost s ručením omezeným	250–499 zaměstnanců	Kaznějov, Drahotínská 411, PSČ 33151	elektronické součástky
Amagasaki Pipe Czech s.r.o.	společnost s ručením omezeným	100–199 zaměstnanců	Kožlany, Japonská 461, PSČ 33144	výroba strojů a zařízení
ZT METAL a.s.	akciová společnost	50–99 zaměstnanců	Kralovice, Nádražní 505, PSČ 33141	radiátory, kotle, ústřední topení
Bech Akku Power baterie s.r.o.	společnost s ručením omezeným	50–99 zaměstnanců	Kozojedy 141, PSČ 33141	elektrická zařízení

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ 2024 (RES, 2024)

Z hlediska průmyslového sektoru je region charakterizován většinou malými a středními podniky, přičemž deset největších zahrnuje firmy jako BEST, SBS-NEPRON, AMAGASAKI PIPE CZECH a další. Výrazný je také vysoký podíl kovovýroby.

Deindustrializace se v regionu projevuje opuštěnými brownfieldy, především v oblasti zemědělských brownfieldů, které byly opuštěny v průběhu transformace českého zemědělství po roce 1989 (Wokoun, 2008). Tyto brownfieldy mohou ovlivnit

architektonický a krajinný charakter regionu, a jsou jedním z problémů regionu (Mackovič, 2003).

Služby a obslužnost hrají klíčovou roli v ekonomice oblasti SO ORP Kralovice. Relativní význam terciárního sektoru je sice nižší než na vyšších úrovních (krajské a celostátní), avšak stále dominuje v zaměstnanosti i mezi ekonomickými subjekty. Důležité je však poznamenat, že vysoký podíl ekonomických subjektů ve službách může být ovlivněn skutečností, že zaměstnavatelé preferují najímání OSVČ, což může být statisticky započítáno jako ekonomický subjekt, zejména v případech tzv. švarcsystému.

Ve regionu dominuje ve službách zejména velkoobchod a maloobchod. Dále jsou důležité profesní, peněžnictví a pojišťovnictví, což představuje kvartér. Nad 200 ekonomických subjektů se zaměřuje na ubytovací, stravovací a pohostinské služby (RES, 2024).

V oblasti služeb je patrné, že počet ekonomických subjektů převyšuje zjištěnou zaměstnanost v mnoha oblastech. To může naznačovat, že jednotlivý živnostník může provozovat více subjektů, což může být výsledkem vícečetného započítání pod jednou hlavičkou. Další možností je registrace subjektu lidmi, kteří nežijí v daném regionu.

Síla vnitřních vazeb regionu je důležitá, protože obyvatelé preferují místní služby a nedostupnost těchto služeb může fungovat jako faktor ovlivňující migraci. Existence supermarketu je často používaným ukazatelem dostupnosti služeb. Ve zkoumaném regionu je jediný supermarket nacházející se v Královicích, ačkoliv některé samoobsluhy jsou označovány jako supermarkety, což může vytvářet poněkud rozmanitý obraz dostupnosti v různých částech regionu.

2.4 Vyjížd'ka obyvatelstva do zaměstnání

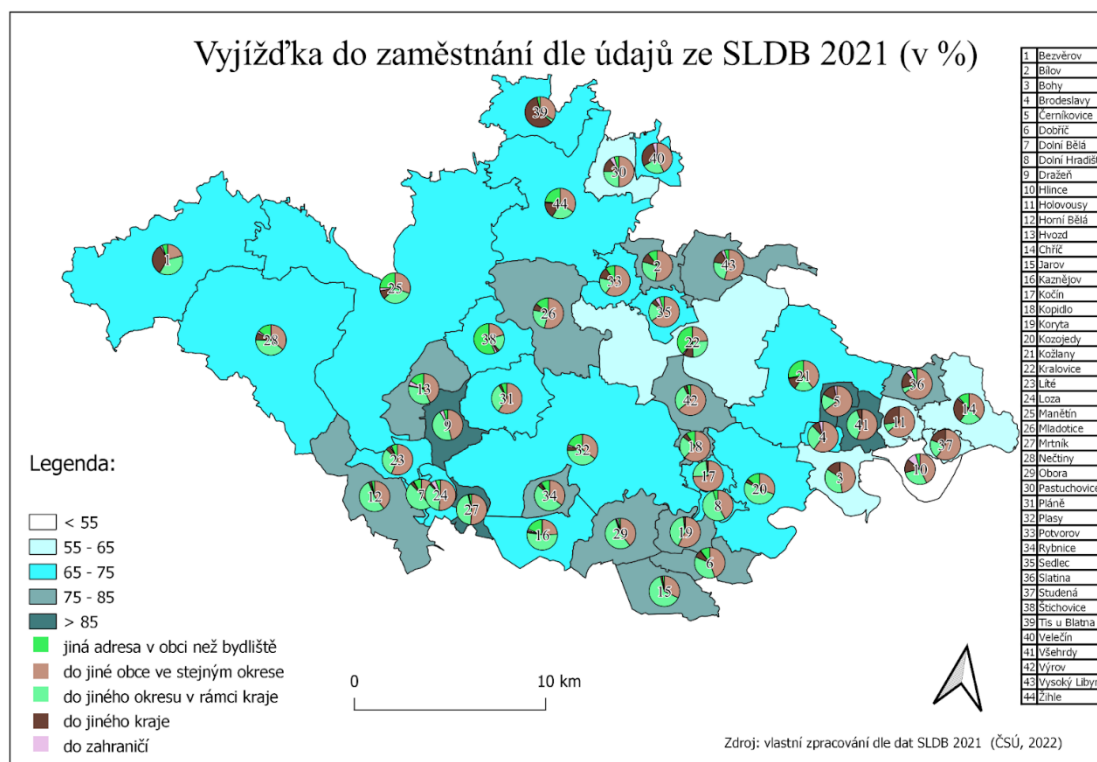
Vyjížd'ka a dojížd'ka za prací mají významný vliv na formování vnitro regionálních vazeb na mikroregionální úrovni, které dále utvářejí tzv. nodální regiony. Tyto mobility praktiky také slouží jako strategie adaptace na nedostatek pracovních příležitostí na místě bydliště. Vysoké hodnoty vyjížd'ky do zaměstnání jsou v dnešní venkovské krajině běžné a nesou s sebou několik negativních důsledků. S dojíždějícími pracovníky se do center stěhuje i poptávka spotřeby, což vede k oslabení podnikatelského potenciálu sídla vyjížd'ky. Tato situace ovlivňuje jak ekonomický, tak i sociální kapitál sídla, protože obyvatelé tráví významnou část času mimo svou obec.

Statistiky vyjížděky do zaměstnání v oblasti SO ORP Kralovice zahrnují i vnitroobecní vyjížděku, přičemž zohledňování administrativních hranic je v tomto případě problematické, zejména v případě velkých obcí na severozápadě území. Podle dat z roku 2021, kdy probíhalo poslední sčítání lidu v České republice, vyjíždělo do zaměstnání až 54 % obyvatel zaměstnaných v SO ORP Kralovice.

Vyjížděka má různé intenzity v závislosti na konkrétní lokalitě v obvodu. Kralovice jsou centrem dojížděky pro několik okolních obcí, zatímco většina obvodu směřuje do Plzně. Intenzita vyjížděky do krajského města se snižuje se vzdáleností na sever. Vyjížděka z ostatních částí obvodu je různorodá, přičemž na severu jsou obce, Tis u Blatna a Velečín, kde převažuje dojížděka do jiného kraje. Většina dojíždějících pracuje v různých obcích v okrese nebo dojíždějí do vzdálenější Plzně. Kromě Plzně a Kralovic tvoří centra lokálního významu i Plasy, Kožlany, Kozojedy a Dobříč.

Ve vyjížděce za vzděláním v regionu dominuje Plzeň, ačkoliv je i vyjížděka do vysokých škol v Praze velmi významná. Dojížděka do zaměstnání z ostatních regionů je pro SO ORP Kralovice marginální, s výjimkou dojížděky do Kaznějova ze sousední kaolinářské oblasti.

Obr. 6: Vyjíždka do zaměstnání

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ (2022)

2.5 Cestovní ruch

Cestovní ruch na území SO ORP Kralovice je ovlivněn několika klíčovými faktory, které zahrnují dostupnost, dobrou propagaci, kvalitní dopravní spojení, cenu a rychlost dopravy. Celá oblast Kralovicka, Mladoticka a Žihelska spadá pod turistickou oblast Plzeňska, vyznačující se lesnatou krajinou, řekami a architektonickými památkami.

2.5.1 Turistika

Území má velký potenciál pro rozvoj turismu. Přestože tato oblast nabízí významné přírodní hodnoty, včetně lesů, údolí, řek a kulturních památek, turisté sem příliš nezavítají. Dostupnost oblasti je zajištěna zejména silniční autobusovou dopravou, což poskytuje turistům pohodlný přístup k zajímavým místům. Významnou turistickou atrakcí je barokní památka Mariánská Týnice s Muzeem a galerií Plzeňska. Koná se tu festival Západočeské baroko, který zvyšuje návštěvnost regionu. Turisté často kombinují návštěvu Mariánské Týnice s dalšími atrakcemi, jako jsou například klášter v Plasích a zámek v Manětíně.

Oblast není pouze historicky a kulturně bohatá, ale nabízí i příležitosti pro pěší turistiku. Pěší stezka podél Kralovického potoka umožňuje návštěvníkům krásnou procházku až do Mariánské Týnice. Dále ještě stojí za zmínku například trasa údolím Střely, které spojuje Plasy s Rabštejnem nad Střelou, což je považováno za nejmenší historické město ve střední Evropě.

V oblasti turistiky za sportovním vyžitím hraje významnou roli svědecký vrch Kozelka, oblíbený zejména mezi horolezci, využívající ubytování v okolních obcích, jako jsou Nečtiny a Manětín (ÚAP, 2020).

2.5.2 Rekreace

Oblast Kralovicka, Mladoticka a Žihelska nabízí také velké možnosti pro rekreaci. V oblasti ubytovacích zařízení bylo v SO ORP Kralovice v roce 2015 evidováno 29 hromadných ubytovacích zařízení, zahrnující jeden hotel, sedm penzionů, pět chatových osad jednu turistickou ubytovnu a dva kempy. Tato zařízení jsou nerovnoměrně rozmístěna v obcích, přičemž největší koncentrace jsou zaznamenány v Kožlanech, Kralovicích a Plasích. I přesto, že chybí větší chatová oblast, region poskytuje krásné příležitosti pro letní rekreaci a pěší turistiku.

Hromadná rekreace zahrnuje letní dětské tábory, školy v přírodě a sportovní soustředění. Rekreční střediska, jako Sklárna u Žihle a Maxík u Mladotic, jsou centry hromadné rekreace. Přestože individuální automobilová doprava dominuje přepravou do rekreačních oblastí, hromadná doprava na objednávku bývá využívána při organizaci tábora a škol v přírodě.

Chalupářská rekreace má v oblasti význam téměř pro celý region. Přítomnost chalupářů přispívá k stabilizaci sídelní struktury a mnohé malé obce mají více rekreačních než trvale obydlených domů. V obci Dolní Hradiště a okolí přírodního parku Manětínská jsou tyto objekty nejvýznamnější, přičemž v mnoha malých místních částech může převažovat rekreační využití nad trvalým bydlením (UAP, 2020).

2.6 Zájmová sdružení pro rozvoj regionu SO ORP Kralovice

V SO ORP Kralovice působí několik sdružení právnických osob, jejichž hlavním zaměřením je podpora rozvoje regionu, jednotlivých obcí a spolupráce mezi nimi. Mezi tato sdružení patří především:

- Mikroregion Kralovicko – s 21 členskými obcemi z obvodu SO ORP Kralovice se zaměřuje na ochranu životního prostředí, pečuje o drobné památky a venkovskou architekturu, koordinuje významné investiční akce a územní plánování v regionálním měřítku. (Mikroregion kralovicko - oficiální stránky mikroregionu kralovicko , nd)
- Manětínsko-nečtinský mikroregion – založen v roce 2003 a skládá se ze 3 obcí, a to z obcí Manětín, Nečtiny a Štichovice. Jeho hlavními cíli jsou stabilizace počtu obyvatel a rozvoj cestovního ruchu založeného na místních přírodních a kulturních předpokladech. (Mikroregion Manětínsko-Nečtinský, nd)
- Svazek obcí Krašov – založen v roce 2012, sdružuje 7 obcí, z níž pouze jedna spadá do SO ORP Kralovice, a to Bezvěrov. Hlavní činností svazku jsou projekty na obnovu venkovských oblastí. (<http://krasov.krajzivychvod.cz/>)
- Mikroregion Dolní Střela – tento spolek vznikl v roce 1999 a spojuje 25 obcí a 38 částí obcí, z čehož 17 obcí náleží do správního obvodu ORP Kralovice. Dohromady mají tyto obce okolo deseti tisíc obyvatel. Cílem tohoto sdružení je propagace celého regionu a zlepšení nabídky turistických služeb. (Mikroregion dolní střela, nd)
- MAS Světovina – vznikla v roce 2006. Toto sdružení spojuje 29 partnerů z řad mikroregionů, obcí, neziskových organizací a podnikatelských subjektů v okresech Plzeň – sever a Rokycany. Hlavním cílem je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech. (MAS - oficiální stránky MAS světovina, nd)
- “Bělská” skupina – dobrovolný svazek vznikl v roce 1998 sdružením 7 obcí, a to Dolní Bělá, Horní Bělá, Loza, Mrtník, Krašovice, Bučí, Líté, později se přidal ještě Dražeň a Hvozď (zdroj je zakladatelská smlouva)

3 Posouzení územní diferenciacie regionu SO ORP Kralovice

Tato kapitola se zaměřuje na zkoumání perifernosti regionu Kralovice z hlediska jednotlivých ukazatelů. Cílem této analýzy je identifikovat a zhodnotit různé faktory perifernosti, které ovlivňují socioekonomický vývoj tohoto regionu. Prostřednictvím analýzy jednotlivých ukazatelů budou zkoumány rozdíly mezi centrálními a periferními částmi regionu a analyzovány jejich dopady na rozvoj a konkurenceschopnost. Tento přístup umožní hlubší porozumění perifernosti regionu Kralovice a identifikaci potenciálních opatření pro její zmírnění či překonání. Výsledky této analýzy budou poskytnuty jako podklad pro strategické plánování a rozhodování v oblasti regionálního rozvoje a územního plánování.

3.1 Obyvatelstvo

3.1.1 Natalita v roce 2021

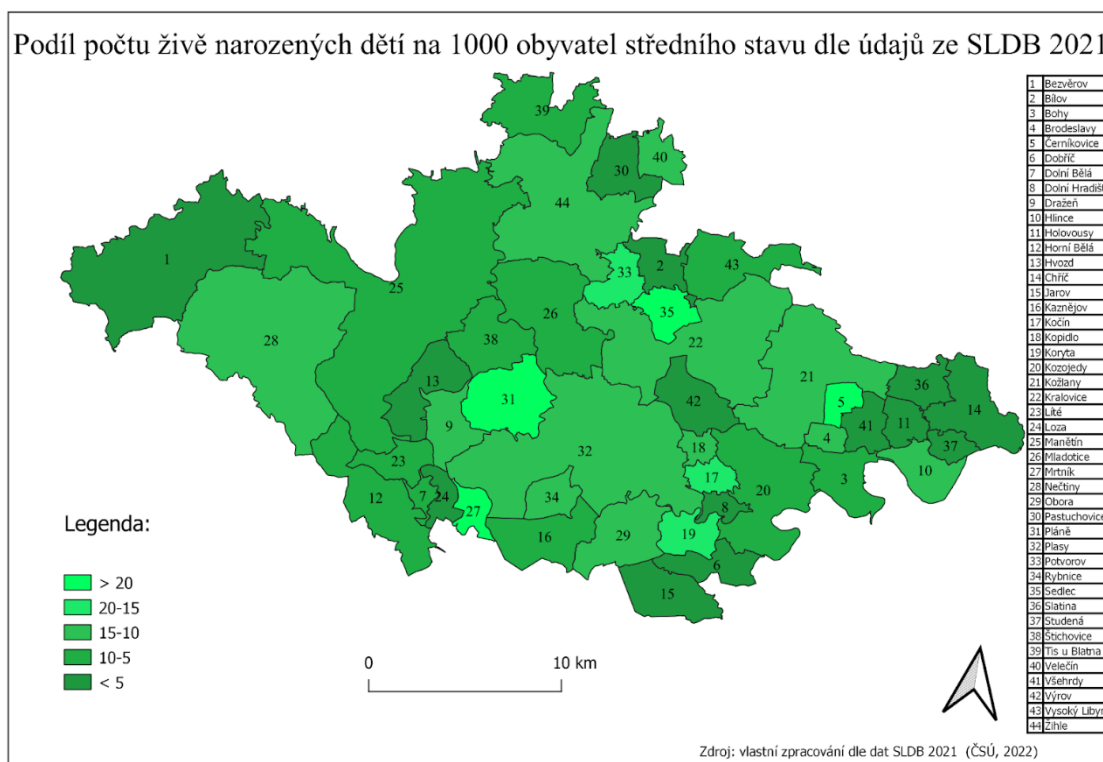
Vztah mezi počtem živě narozených dětí na 1000 obyvatel středního stavu neboli hrubou mírou porodnosti, a periferností území představuje zajímavý sociodemografický jev, jehož podstata je však ovlivňována mnoha faktory. V periferních oblastech, která jsou vzdálena od větších městských center, můžou k vyšší míře porodnosti přispět faktory jako jsou například silné rodinné zázemí, komunitní hodnoty, blízkost přírody nebo nižší náklady na život a bydlení, avšak na druhou stranu periferní oblasti jsou často vystaveny velkým ekonomickým omezením a nedostatečné infrastruktuře. Nedostatek pracovních příležitostí v blízkosti místa bydliště, nižší ekonomická stabilita anebo nízká dostupnost základních služeb mohou mladé rodiny naopak odradit od plánování potomstva, anebo alespoň významně ztížit péči o rodinu.

Migrace mladých lidí z periferních oblastí do větších center hraje klíčovou roli v dynamice porodnosti. Hledání lepších pracovních příležitostí a vyššího životního standardu v městském prostředí může vést k poklesu populace v periferních regionech, a tudíž ke snižování počtu obyvatelstva, což může vést až k zániku jednotlivých sídel.

Z obrázku lze vyčíst že s porodností má problém téměř celý region SO ORP Kralovice. Nejhůře zasaženými oblastmi jsou Bílov, Dolní Hradiště, Hvozd, Jarov, Pastuchovice, Slatina, Studená a Všehrady, kde se v roce 2021 nenarodilo ani jedno dítě. Naopak nejlépe

jsou na tom Černíkovice, Mrtník, Pláně a Sedlec s více než 20 živě narozenými dětmi na 1 000 obyvatel jsou. Tato skutečnost může být vysvětlena dobrou dopravní dostupností sídel, dostupností předškolních a školních institucí, nebo taktéž podporou bytové výstavby.

Obr. 7: Natalita v SO ORP Kralovice

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ (2022)

Na závěr lze konstatovat, že vztah mezi hrubou mírou porodnosti a periferností území je velmi komplexní jev a je závislý na interakcích mnohých sociálních, ekonomických a kulturních faktorů.

3.1.2 Migrační přírůstek mezi lety 2011 a 2021

V období posledních 10 let, od roku 2011 do roku 2021, byla sledována a analyzována migrační situace v regionu Kralovice. Tato analýza poskytuje podrobný pohled na migrační trendy v jednotlivých obcích tohoto regionu, od největších měst po malé vesnice. Data zahrnují migrační přírůstek vyjádřený na 1000 obyvatel, což umožňuje srovnání mezi obcemi různých velikostí a charakterů.

Nejlepší výsledky v oblasti migračního přírůstku byly zaznamenány v obci Dolní Hradiště. Tato obec vykázala v průběhu sledovaného desetiletí vysoké hodnoty migračního přírůstku, což naznačuje atraktivitu této lokality pro přistěhovalce. Díky pozitivním migračním trendům má Dolní Hradiště potenciál k dalšímu rozvoji a posílení své komunity.

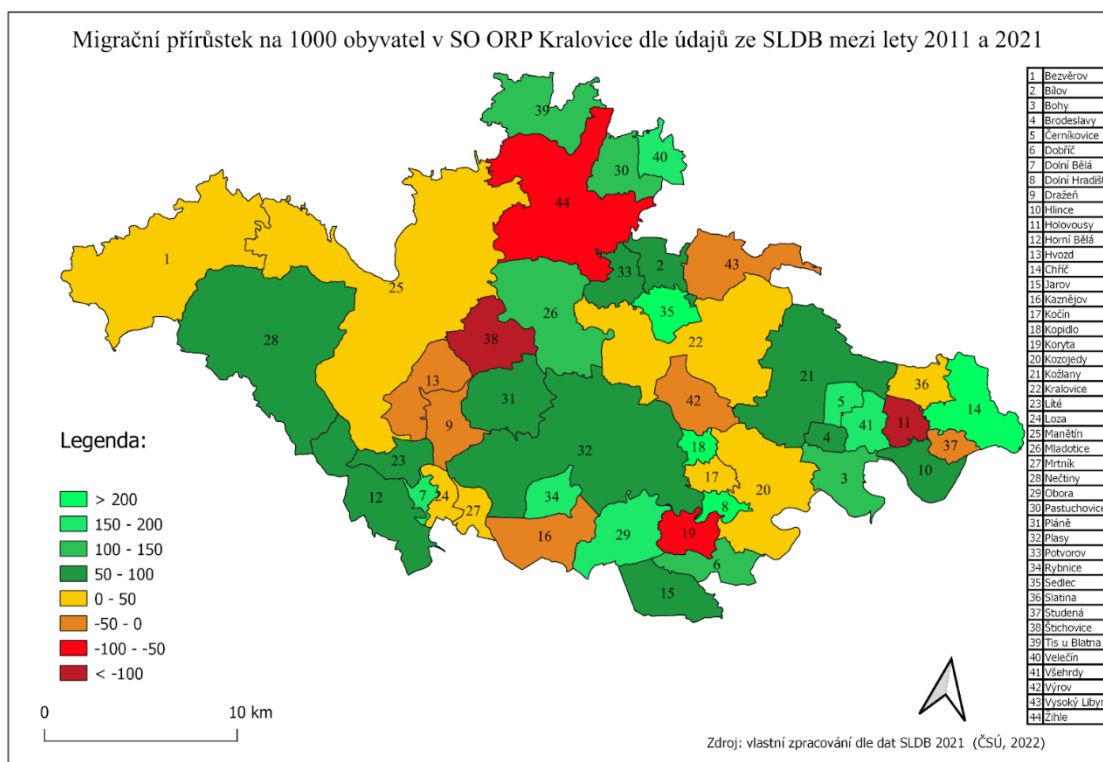
Naopak obec Štichovice se potýká s nejhorsími výsledky v oblasti migrace. Tato obec vykázala záporný migrační přírůstek, což naznačuje, že více obyvatel odešlo, než přišlo během sledovaného období. Tento fakt může být důsledkem různých faktorů, jako jsou ekonomické podmínky, dostupnost zaměstnání nebo kvalita života. Pro obec Štichovice by mohlo být důležité provést hloubkovou analýzu a identifikovat faktory, které přispívají k této negativní migrační situaci.

Dalšími obcemi s pozitivními migračními přírůstky jsou Sedlec, Chříč, Kopidlo a Obora. Tyto obce vykazují stabilní migrační trendy a představují potenciální příležitosti pro nové obyvatele a rozvoj komunity. Naopak obce s mírnějším migračním přírůstkem jsou Kaznějov, Studená, Dražeň a Hvozd.

Výsledky této analýzy poskytují cenné informace pro místní orgány, plánovače a výzkumníky, kteří se zabývají regionálním rozvojem a politikami souvisejícími s obyvatelstvem. Migrační trendy jsou důležitým faktorem pro plánování infrastruktury, služeb a dalších aspektů komunitního života v regionu Kralovice.

$$\frac{\text{Kumulativní migrační přírůstek 2011–2021}}{\text{Počet obyvatel}} * 1\,000$$

Obr. 8: Migrační přírůstek v SO ORP Kralovice

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ (2022)

3.1.3 Změna počtu obyvatel

Index změny obyvatelstva mezi lety 2011 a 2021 v SO ORP Kralovice přináší ucelený pohled na demografický vývoj jednotlivých obcí. Tento ukazatel vychází z porovnání počtu obyvatel v uvedených letech a umožňuje identifikovat míru demografických změn v každé lokalitě. V rámci této analýzy lze vyzdvihnout několik klíčových pozorování.

Oblast s výrazným růstem obyvatelstva zahrnuje obce, jako jsou Dolní Hradiště a Sedlec, které zaznamenaly nárůst přesahující hodnotu 1,6. Tento růst může být důsledkem přílivu nových obyvatel, migračních toků nebo rozvoje infrastruktury, což naznačuje dynamiku a atraktivitu těchto lokalit.

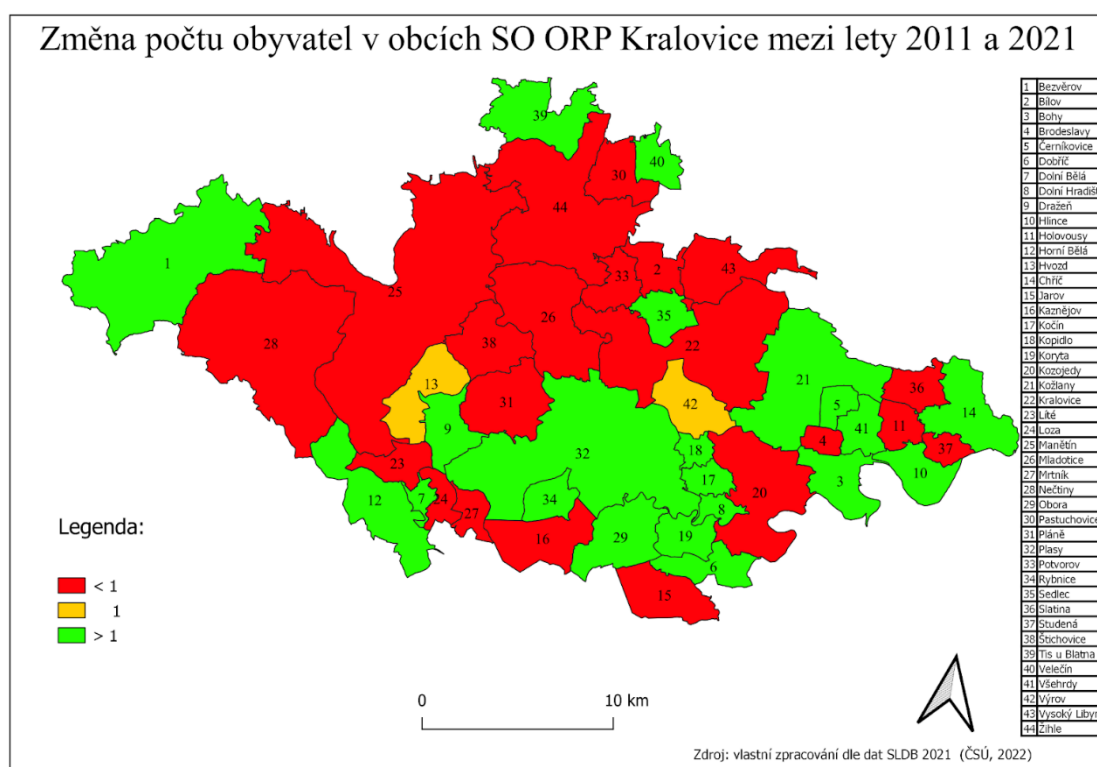
Několik obcí, mezi nimiž patří Kočín, Hvozd a Bezvěrov, vykazuje index změny obyvatelstva blízko hodnotě 1, což naznačuje relativní stabilitu populace mezi sledovanými lety. Tato data odrážejí spíše konzervativní demografický vývoj bez výrazných nárůstů nebo poklesů.

Naopak několik obcí, včetně Slatiňan, Brodeslavy a Studené, čelí výraznému úbytku obyvatelstva. Tento jev může být způsoben migračním odlivem, snižující se porodností nebo jinými demografickými faktory, což klade do popředí potřebu strategického plánování a revitalizace těchto oblastí.

Index změny obyvatelstva se pohybuje v širokém rozmezí od 0,82 do 1,92, což naznačuje, že každá obec v oblasti SO ORP Kralovice má svůj specifický demografický vývoj. Tato rozmanitost vyžaduje diferencovaný přístup k plánování a rozvoji jednotlivých oblastí, zohledňující specifika každé lokality.

Celkově lze konstatovat, že analýza indexu změny obyvatelstva poskytuje důležité informace pro porozumění demografickým trendům v oblasti SO ORP Kralovice. Tyto informace mohou sloužit jako klíčový nástroj pro plánování a strategický rozvoj jednotlivých obcí, přičemž je nezbytné brát v úvahu specifika každé lokality.

Obr. 9: Změna počtu obyvatel v SO ORP Kralovice

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ (2022)

3.1.4 Index stáří

Index stáří za rok 2021 v oblasti SO ORP Kralovice poskytuje důležité informace o věkovém složení jednotlivých obcí v regionu. Tento ukazatel, vyjadřující poměr počtu osob starších 65 let ku počtu obyvatel 0 až 14, je klíčový pro porozumění demografickým trendům a možným výzvám spojeným s procesem stárnutí populace.

V několika obcích, jako jsou Sedlec, Dražeň, Rybnice a Mrtník, je zjištěn nižší index stáří, což naznačuje přítomnost relativně mladší populace. Tato situace může být výsledkem atraktivity dané obce pro mladé rodiny.

Další obce, například Kočín, Obora, Černíkovice a Kopidlo, vykazují střední hodnoty indexu stáří kolem jedné. Tento faktor naznačuje vyváženější věkovou strukturu populace v těchto lokalitách.

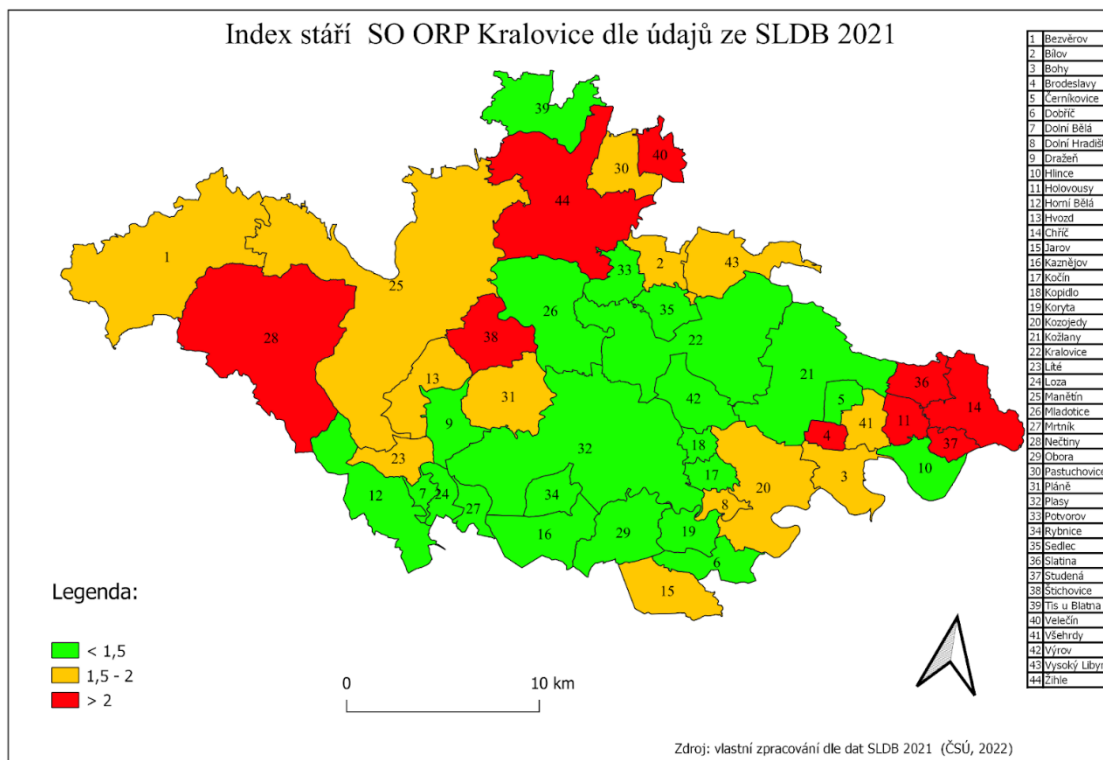
Oproti tomu některé obce, včetně Vysoké Libyně, Líté, Manětína a Boh, vykazují vysoký index stáří, což ukazuje na výrazné zastoupení starších občanů v těchto lokalitách.

Extrémní hodnoty indexu stáří jsou zaznamenány v obcích Holovousy, Brodeslavy, Velečín, Slatina a Studená. Tyto obce čelí výzvám spojeným s potřebou poskytování péče o starší obyvatele a zajištěním dostupných zdravotních služeb.

Celkově lze konstatovat, že analýza indexu stáří za rok 2021 poskytuje komplexní pohled na demografický kontext SO ORP Kralovice, což může být klíčové pro plánování a poskytování služeb v rámci specifické věkové struktury jednotlivých obcí v regionu.

$$\frac{\text{Počet obyvatel 65+}}{\text{Počet obyvatel 0-14}}$$

Obr. 10: Index stáří v SO ORP Kralovice

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ (2022)

3.1.5 Index vzdělanosti 2021

Index vzdělanosti za rok 2021 v oblasti SO ORP Kralovice poskytuje podrobný pohled na vzdělanostní strukturu populace v jednotlivých obcích. Tento index je vypočítán na základě váženého průměru vzdělaní obyvatel a zahrnuje různé úrovně vzdělaní, od základního až po vysokoškolské.

Několik obcí, jako je Sedlec a Bezvěrov, vykazuje nízký index vzdělanosti, což signalizuje menší podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. Tato skutečnost může být důsledkem omezené dostupnosti vzdělávacích institucí, věkovou strukturou obyvatelstva nebo nižšího zájmu obyvatel o vzdělaní na vyšší úrovni.

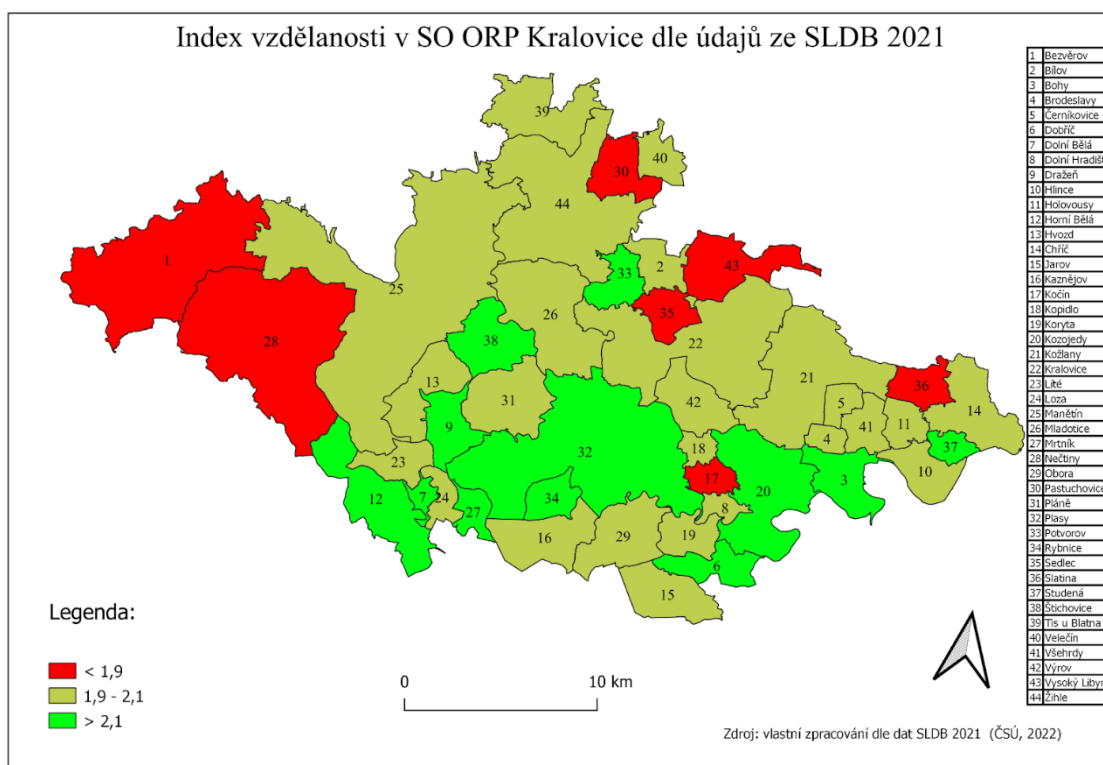
Naopak, obce Studená, Štichovice a Horní Bělá vykazují vysoký index vzdělanosti, což naznačuje větší podíl vysokoškolsky vzdělaných jednotlivců. Tyto lokality mohou být atraktivní pro lidi hledající vyšší vzdělávací možnosti nebo pracovní příležitosti odpovídající jejich vzdělaní.

Většina obcí v SO ORP Kralovice se nachází v průměrném rozmezí indexu vzdělanosti, což naznačuje, že vzdělanostní struktura obyvatelstva je poměrně vyvážená.

Celkově lze konstatovat, že analýza indexu vzdělanosti poskytuje klíčové informace pro porozumění vzdělávacím trendům v oblasti SO ORP Kralovice, což může být využito pro plánování vzdělávacích a rozvojových programů v daném regionu.

$$\frac{4*VŠ+2*SŠ+1*ostatní}{Suma}$$

Obr. 11: Index vzdělanosti v SO ORP Kralovice

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ (2022)

3.1.6 Změna indexu vzdělanosti mezi lety 2011 a 2021

Index změny vzdělanosti mezi lety 2011 a 2021 v oblasti SO ORP Kralovice nabízí hlubší pohled na dynamiku vzdělanostního vývoje v jednotlivých obcích. Index je vypočítán na základě změn v relativním zastoupení různých vzdělanostních úrovní ve srovnání s obdobím před deseti lety.

Několik obcí, mezi které patří Černíkovice, Holovousy a Tis u Blatna, zaznamenalo významný nárůst indexu vzdělanosti. To může být důsledek zlepšujících se vzdělávacích příležitostí, investic do vzdělávací infrastruktury nebo přílivu vzdělaných nových obyvatel.

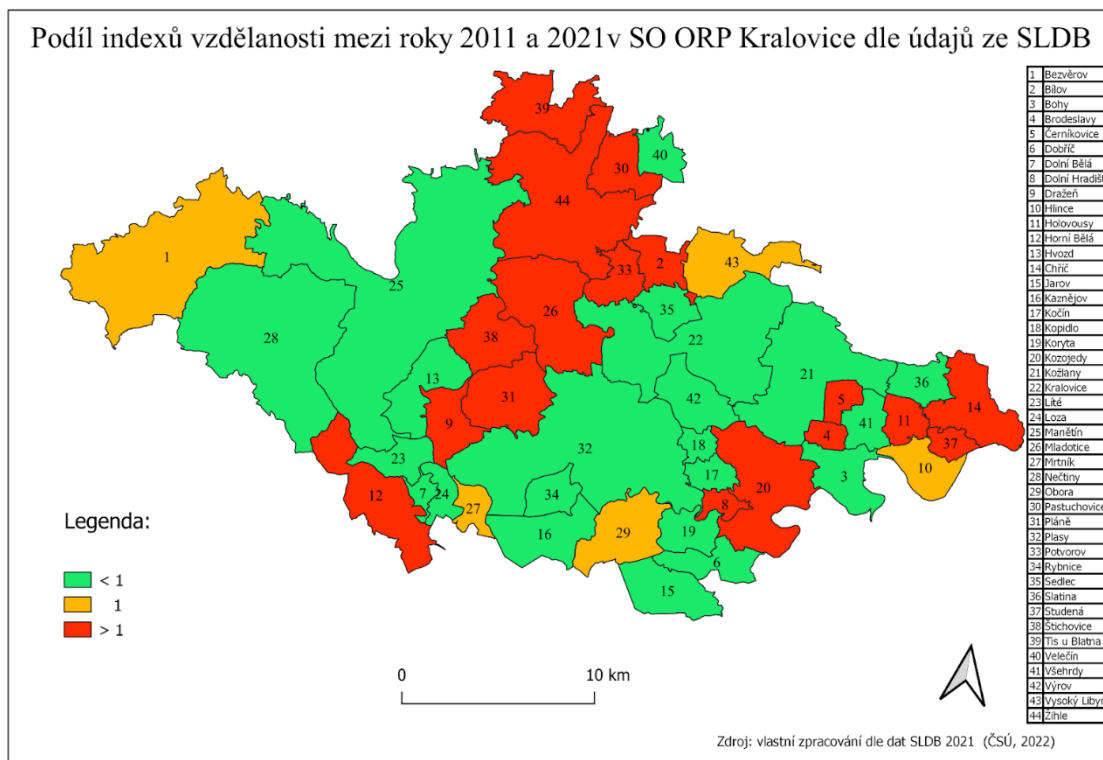
Oproti tomu obce Sedlec, Loza a Slatina vykazují mírný pokles indexu vzdělanosti. Tento trend může být způsobený různými faktory, včetně migrace obyvatelstva, změn ve struktuře pracovních příležitostí nebo nedostatkem vzdělávacích zdrojů.

Je zajímavé pozorovat, že některé obce, jako například Kralovice, Rybnice a Kaznějov, si udržely relativně stabilní index vzdělanosti. Tento jev může svědčit o konzistentních podmínkách v oblasti vzdělávání nebo o stabilním složení obyvatelstva.

Celkově lze konstatovat, že analýza indexu změny vzdělanosti mezi lety poskytuje užitečné informace o vývoji vzdělanostní struktury populace v SO ORP Kralovice, což může být klíčové pro plánování budoucích vzdělávacích programů a strategií rozvoje v daném regionu.

$$\frac{\textit{Index vzdělanosti 2021}}{\textit{Index vzdělanosti 2011}}$$

Obr. 12: Podíl indexů vzdělanosti v SO ORP Kralovice

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ (2022)

3.2 Trh práce a ekonomika

3.2.1 Míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti, získaná z dat Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) 2021, poskytuje důležitý pohled na aktuální ekonomickou situaci v oblasti SO ORP Kralovice. Tato míra je vyjádřena jako podíl nezaměstnaných osob ve srovnání s celkovým počtem obyvatel v jednotlivých obcích.

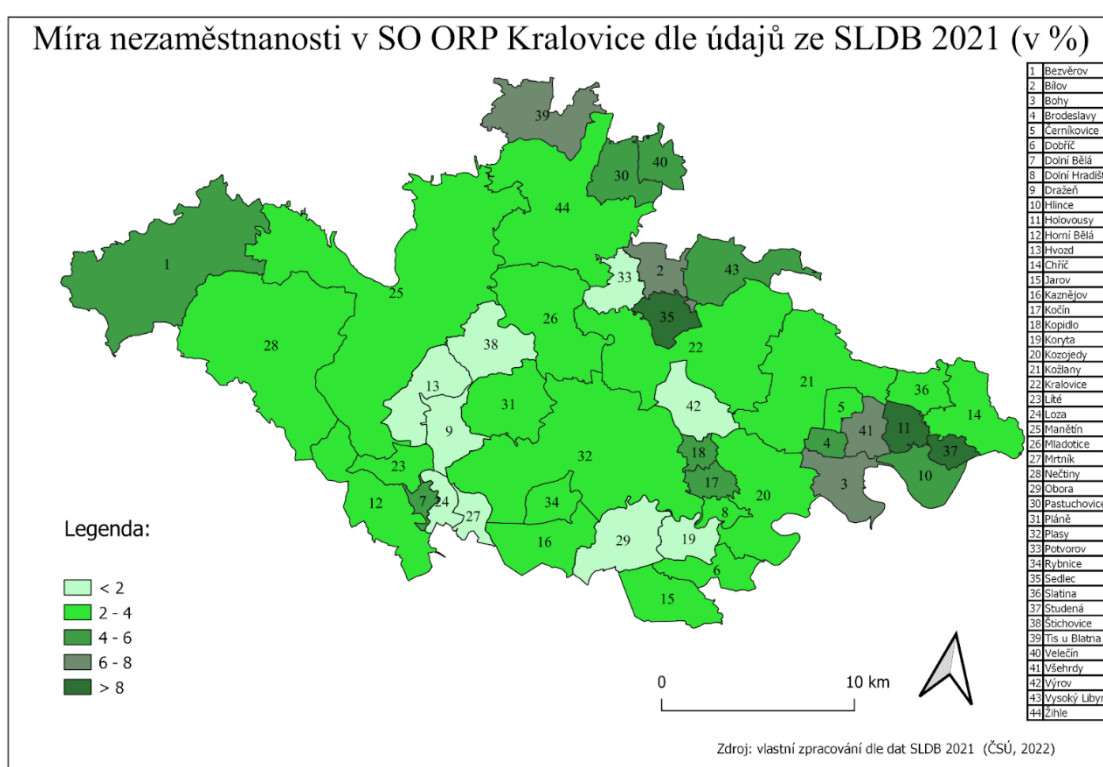
Sedlec, Holovousy a Studená patří mezi obce s nejvyšší mírou nezaměstnanosti, přičemž dosahují hodnoty 15,8 %, 10,3 % a 9,5 %. Tato situace může být důsledkem různých faktorů, včetně struktury zaměstnanosti, dostupných pracovních příležitostí a ekonomických podmínek v daném regionu.

Naopak, obce jako Loza, Dražeň, Koryta a Potvorov vykazují velmi nízkou nebo nulovou míru nezaměstnanosti. Tento jev může být způsoben příznivými podmínkami na trhu práce, dobrou dostupností pracovních míst nebo specifickým ekonomickým zaměřením těchto lokalit.

V obcích jako Bezvěrov, Vysoká Libyně a Kočín je míra nezaměstnanosti na úrovni kolem 4 %, což naznačuje relativně stabilní ekonomickou situaci. Je však třeba vzít v úvahu další faktory, jako je například struktura pracovní síly, aby bylo možné lépe pochopit tuto statistiku.

Celkově lze konstatovat, že analýza míry nezaměstnanosti poskytuje užitečné informace o ekonomickém prostředí v SO ORP Kralovice, což může být důležité pro plánování a podporu zaměstnanosti v daném regionu.

Obr. 13: Míra nezaměstnanosti v SO ORP Kralovice

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ (2022)

3.2.2 Rozdíl míry nezaměstnanosti mezi lety 2011 a 2021

Změna míry nezaměstnanosti mezi lety 2021 a 2011 v oblasti SO ORP Kralovice poskytuje zajímavý pohled na dynamiku zaměstnanosti v jednotlivých obcích. Záporné hodnoty naznačují pokles míry nezaměstnanosti, zatímco kladné hodnoty ukazují na její vzestup.

V několika obcích, včetně Chříče, Manětína a Žihle, došlo k výraznému poklesu míry nezaměstnanosti. Tato pozitivní změna může být výsledkem rozvoje regionální

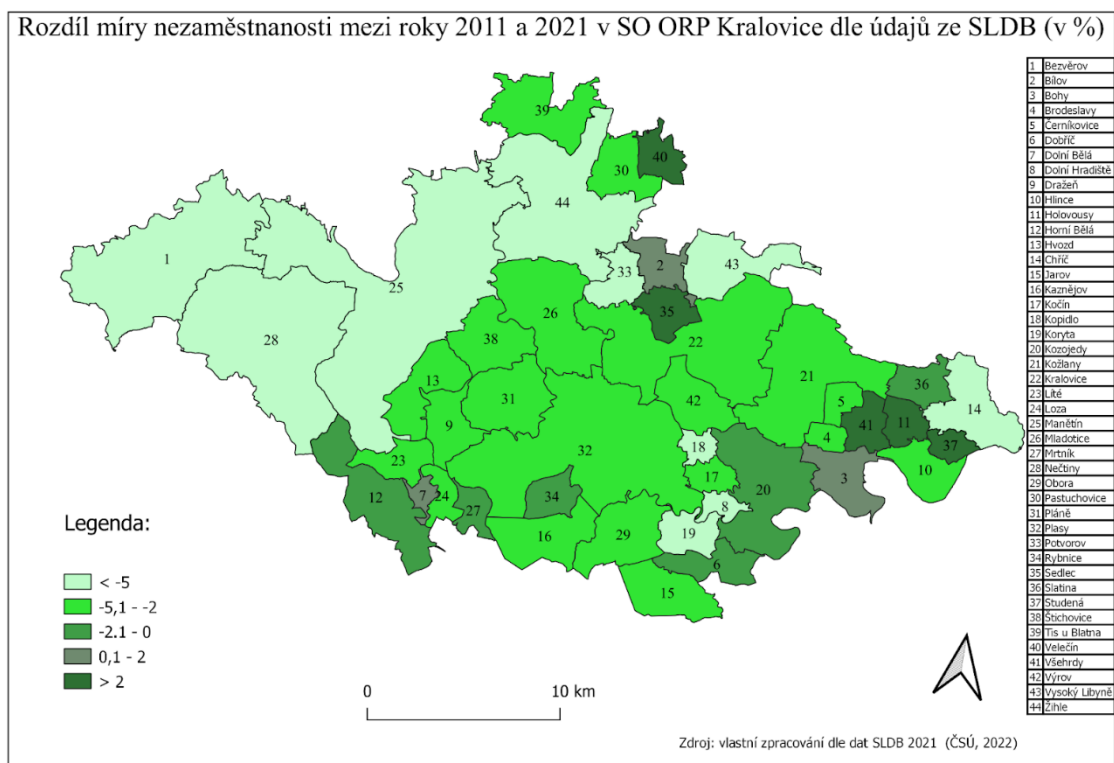
ekonomiky, nových pracovních příležitostí nebo úspěšných programů zaměřených na zaměstnanost.

Několik obcí, včetně Dobříče, Mrtníka a Bílova, vykazuje relativně stabilní nebo mírně klesající míru nezaměstnanosti. Tento trend může být spojen s kontinuální ekonomickou stabilitou nebo úspěšnými opatřeními na podporu zaměstnanosti.

Naopak, obce Studená, Holovousy a Velečín zaznamenaly nárůst míry nezaměstnanosti. Tato situace může být determinována různými faktory, jako jsou strukturální změny v průmyslu, ekonomické výkyvy nebo regionální vývoj.

Celkově lze konstatovat, že analýza změny míry nezaměstnanosti mezi lety 2021 a 2011 nabízí důležité informace o dynamice zaměstnanosti v oblasti SO ORP Kralovice, což může být klíčové pro plánování a podporu zaměstnanosti v daném regionu.

Obr. 14: Rozdíl míry nezaměstnanosti v letech 2011 a 2021 v SO ORP Kralovice

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ (2022)

3.3 Bydlení, dopravní dostupnost, pokrytí území internetem

3.3.1 Intenzita bytové výstavby

Intenzita bytové výstavby v řešeném území mezi lety 2011 a 2021 poskytuje přehled o rozvoji obytných prostor v jednotlivých obcích SO ORP Kralovice. Pro lepší představu o dynamice výstavby bytů v daném období byl použit následující vzorec:

$$\frac{\text{Počet vystavěných bytů od roku 2011 do 2021}}{\text{Počet obyvatel}} * 1000$$

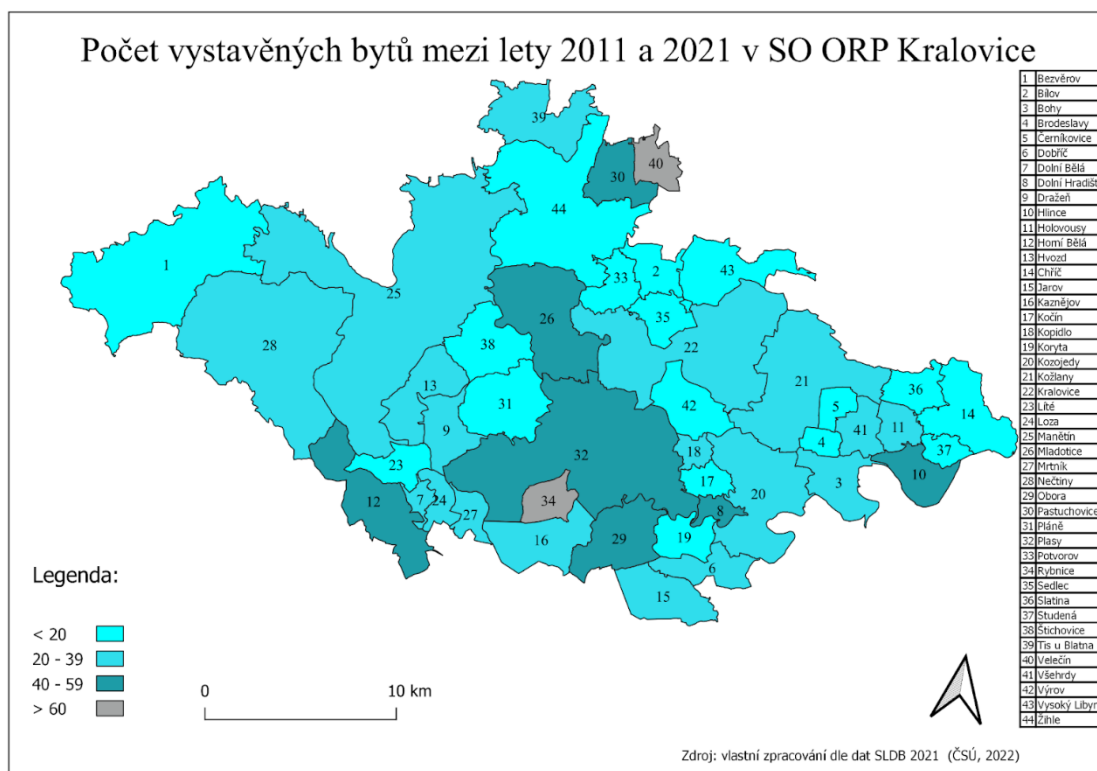
Některé obce, jako Bílov, Černíkovice, Slatina, Studená a Štichovice, vykazují minimální bytovou výstavbu, která zůstala na nule. Tato situace může být způsobena omezeným rozvojem obytných prostor nebo jinými faktory ovlivňujícími výstavbu.

Naopak obce, jako Kočín, Vysoká Libyně, Žihle a Brodeslavy, ukazují postupný růst bytové výstavby. Tyto obce byly svědky nějakého rozvoje, což může být důsledkem urbanizace, přílivu nových obyvatel nebo jiných faktorů podporujících bytovou výstavbu.

Několik obcí, například Rybnice, Velečín a Pastuchovice, zažily výrazný nárůst bytové výstavby, což může signalizovat silný ekonomický rozvoj, urbanizaci nebo jiné pozitivní trendy v těchto oblastech.

Celkově lze konstatovat, že analýza kumulativní bytové výstavby poskytuje důležité informace o rozvoji obytných prostor v SO ORP Kralovice, což může být klíčové pro plánování a strategický rozvoj jednotlivých obcí v oblasti.

Obr. 15: Počet vystavěných bytů v letech 2011 a 2021 v SO ORP Kralovice

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ (2022)

3.3.2 Index dopravní obslužnosti

Dopravní obslužnost území veřejnou dopravou je klíčovým aspektem pro kvalitu života obyvatel v jednotlivých obcích SO ORP Kralovice. Pro hodnocení této dostupnosti byla použita metoda výpočtu, kde byly brány v úvahu průměrné dojezdové doby a počet spojů za den. V případě přímých spojů byl aplikován koeficient 0,1, a v případě spojů s nutností přestupu byl použit koeficient 0,2, tudíž čím nižší vypočtený index, tím lepší je dostupnost obce veřejnou dopravou.

Několik obcí v oblasti SO ORP Kralovice vykazuje výrazně nízký index, což naznačuje vynikající dostupnost veřejnou dopravou. Mezi tyto obce patří Kaznějov, Plasy, Rybnice, a Mrtník, které jsou z hlediska dopravní obslužnosti ve výborné pozici.

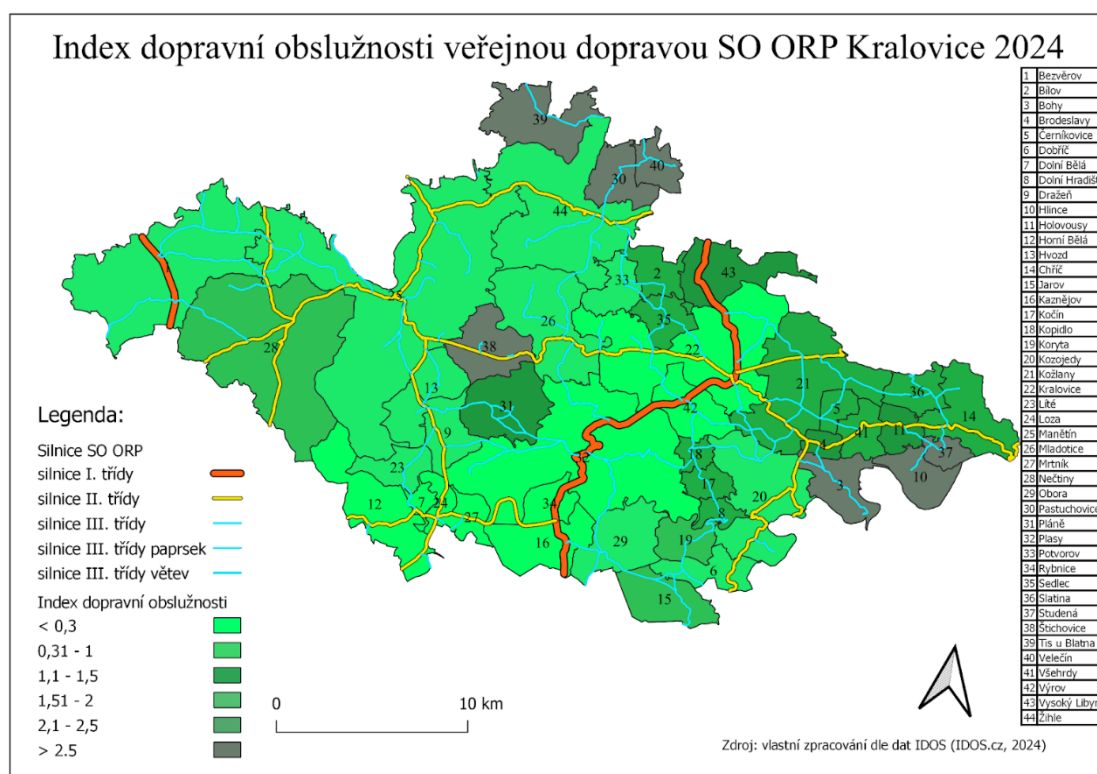
Některé obce si udržely stabilní nebo zlepšenou dostupnost veřejnou dopravou i přes změny v dopravním provozu. Patří sem například Líté, Dražeň, Holovousy a Velečín, které mají poměrně nízké hodnoty indexu.

Několik obcí, jako například Slatina, Dolní Hradiště a Černíkovice, vykazuje vyšší hodnoty indexu, což může naznačovat možné nedostatky v dostupnosti veřejnou dopravou. Pro tyto obce by mohlo být vhodné posuzování možností zlepšení infrastruktury.

Celkově lze konstatovat, že dopravní obslužnost veřejnou dopravou v oblasti SO ORP Kralovice je rozmanitá, a analýza těchto dat může poskytnout podněty pro diskusi o možných opatřeních ke zlepšení dostupnosti a k lepšímu uspokojení potřeb obyvatel.

$$\frac{\text{Průměrná dojezdová doba}}{\text{Počet spojů}} * 0,1$$

Obr. 16: Index dopravní dostupnosti veřejnou dopravou ve středu v SO ORP Kralovice

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ (2022)

Analýza dostupnosti veřejnou dopravou v sobotu poskytuje další pohled na dopravní infrastrukturu oblastí. Tato analýza byla provedena pomocí vzorce, který zohledňuje průměrnou dojezdovou dobu a počet spojů za den, a to jak přímých, tak i spojů s nutností přestupu.

Několik obcí v sobotu nabízí vynikající dostupnost veřejnou dopravou. Kaznějov, Plasy, Rybnice a Mrtník patří k těm, které si udržují efektivní a častá spojení i o víkendu.

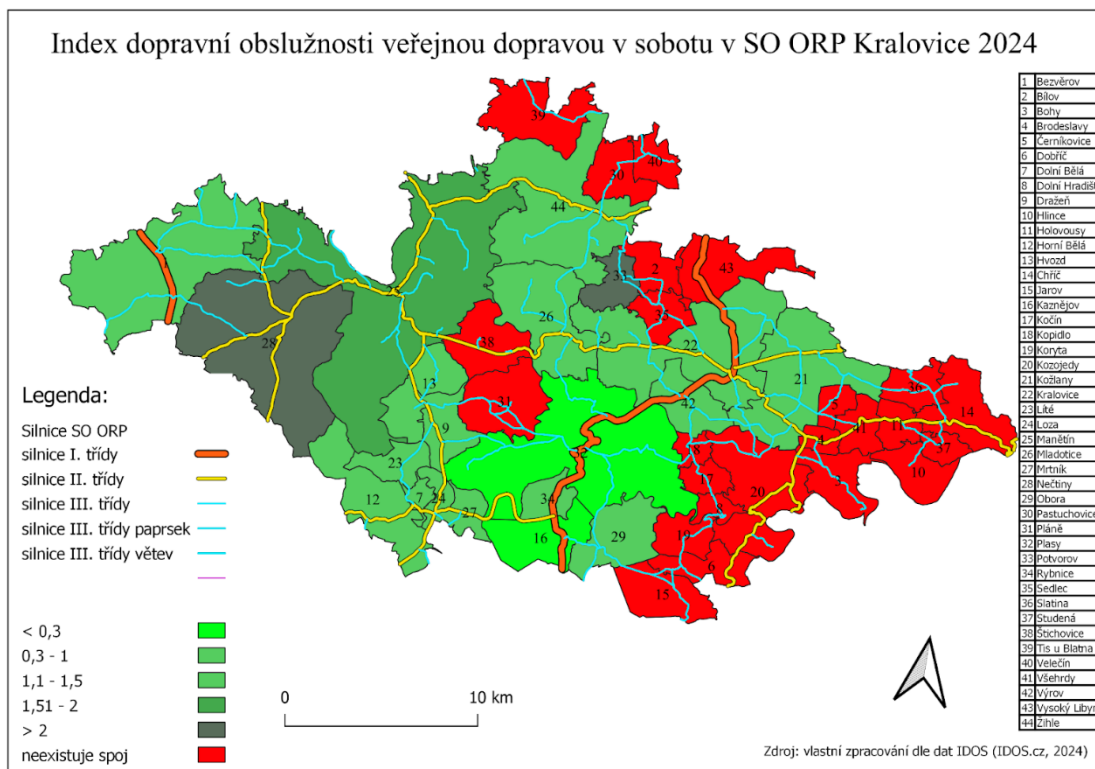
Loza, Dolní Bělá, Výrov a Kralovice jsou obce s dostatečně solidní dostupností veřejnou dopravou v sobotu. I přesto, že se jedná o víkendový den, obyvatelé těchto obcí mají k dispozici dostupné spoje.

Na druhou stranu některé obce, mezi něž patří Dobříč, Kozojedy, Nečtiny a další, mají v sobotu omezenou nebo dokonce žádnou dostupnost veřejnou dopravou. To může být výzvou pro obyvatele těchto obcí, kteří se mohou setkávat s omezenými možnostmi mobility o víkendu.

Celkově lze konstatovat, že dostupnost veřejnou dopravou v sobotu má v SO ORP Kralovice různé odstíny, a tato analýza může posloužit jako podpora pro diskuzi o optimalizaci dopravních spojení, zejména v kontextu víkendové mobility.

$$\frac{\text{Průměrná dojezdová doba}}{\text{Počet spojů}} * 0,2$$

Obr. 17: Index dopravní dostupnosti veřejnou dopravou v sobotu v SO ORP Kralovice

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ (2022)

3.3.3 Časová dostupnost krajského centra a SO ORP Kralovice

Analýza dojezdové vzdálenosti obcí v rámci SO ORP Kralovice poskytuje cenné informace o dostupnosti těchto obcí vůči jádru oblasti, kterým je město Plzeň. Dojezdová vzdálenost, vyjádřená v minutách, ukazuje, jak rychle mohou obyvatelé daných obcí dosáhnout jádra regionu.

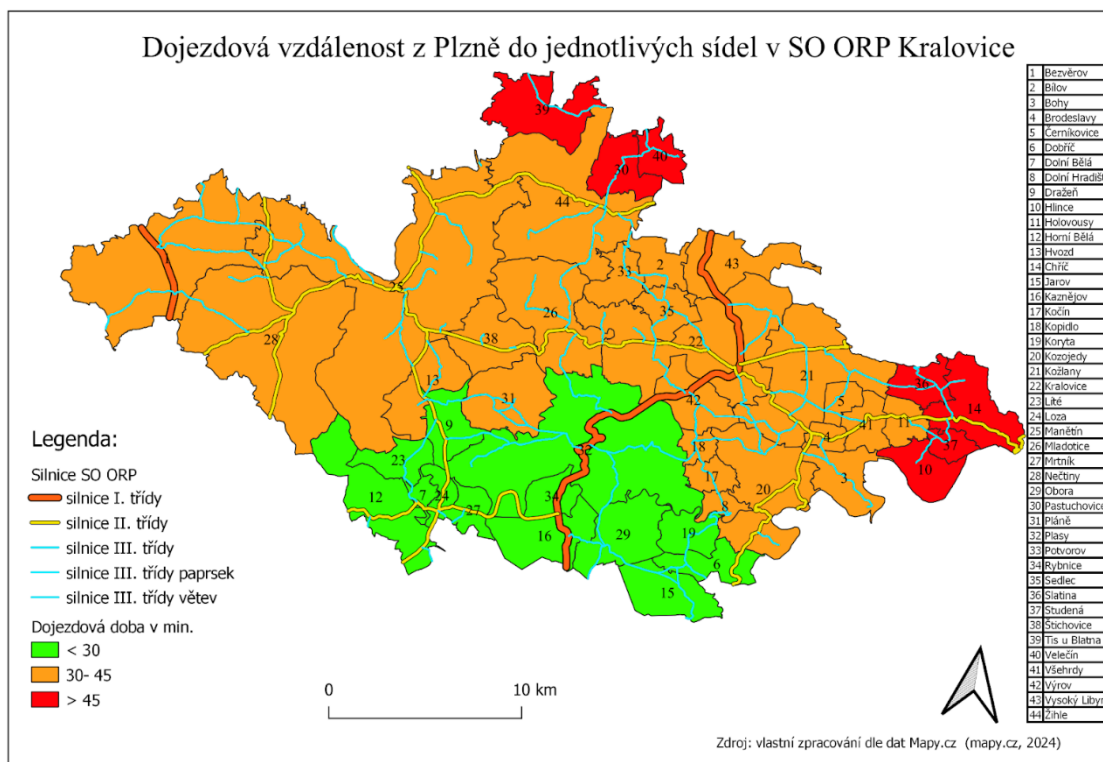
Několik obcí má velmi krátkou dojezdovou vzdálenost k jádru regionu. Kaznějov, Obora a Rybnice jsou příklady obcí, jejichž obyvatelé mohou dosáhnout města Plzně za méně než 30 minut.

Většina obcí v SO ORP Kralovice má střední dojezdovou vzdálenost, pohybující se v rozmezí 30 až 45 minut. Mezi něž patří například Kočín, Kopidlo, Nečtiny a Mladotice.

Některé obce, jako například Tis u Blatna, mají delší dojezdovou vzdálenost, což znamená, že obyvatelé těchto oblastí potřebují více než 45 minut, aby dosáhli města Plzně.

Celkově lze konstatovat, že dojezdová vzdálenost obcí v SO ORP Kralovice ukazuje na relativní blízkost nebo vzdálenost od centra regionu. Tato informace může být klíčová pro obyvatele a také pro plánování infrastruktury a dalších rozvojových opatření.

Obr. 18: Dojezdová vzdálenost obcí z Plzně v SO ORP Kralovice

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ (2022)

3.3.4 Pokrytí území internetem

Český telekomunikační úřad (ČTÚ) využívá data k identifikaci lokalit, které by mohly být potenciálně vhodné pro získání dotační podpory. Pro tuto analýzu shromažďuje a zpracovává informace na základě základních sídelních jednotek (ZSJ). Aby mohl ČTÚ posoudit úroveň dostupnosti infrastruktury v dané oblasti, používá tzv. barevný charakter ZSJ.

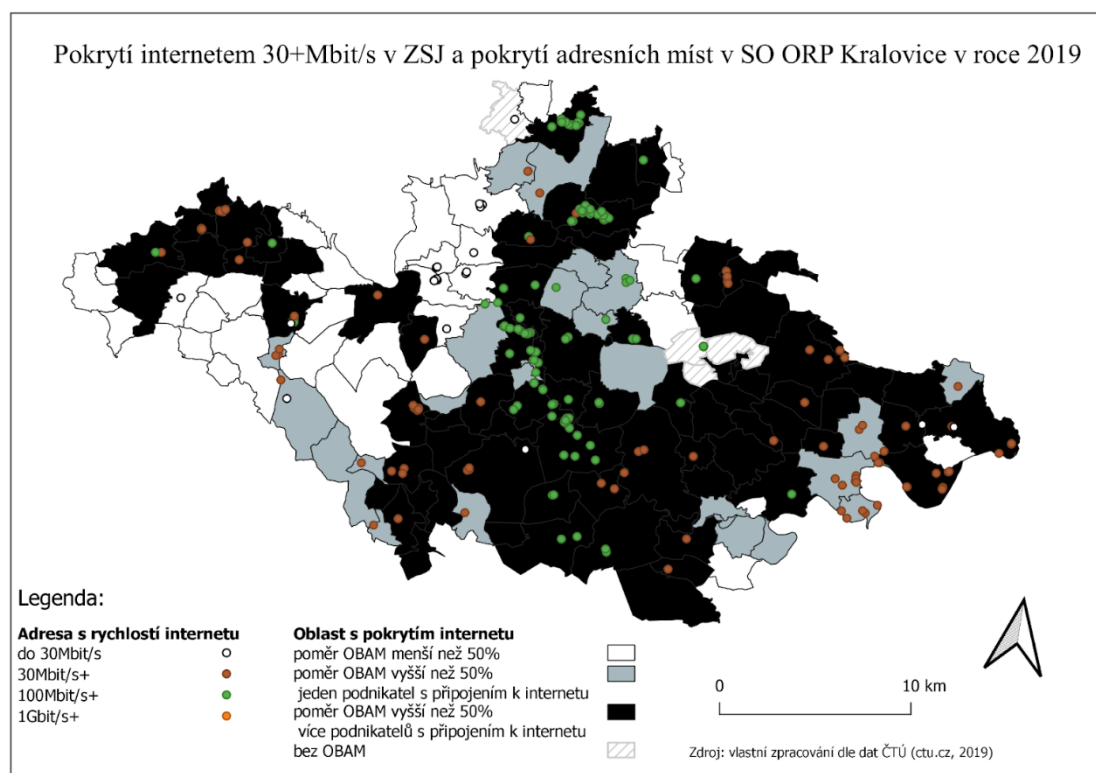
Barevný charakter ZSJ je vyhodnocen pomocí poměru adresních míst, ve kterých je k dispozici alespoň jedna optická síť NGA (Next Generation Access), k celkovému počtu adresních míst v dané ZSJ. Pokud je tento poměr nižší než 50 %, je ZSJ označena jako bílá, což naznačuje nižší pokrytí infrastrukturou.

V případě, že je poměr vyšší než 50 %, ČTÚ dále zkoumá, kolik podnikatelů v dané ZSJ eviduje alespoň jedno aktivní připojení k síti NGA. Pokud je tento počet roven jedné, ZSJ je označena jako šedá. V případech, kdy eviduje více podnikatelů s aktivními přípojkami, je ZSJ označena jako černá.

Tímto způsobem ČTÚ kategorizuje jednotlivé sídelní jednotky na základě dostupnosti moderní telekomunikační infrastruktury a určuje, které oblasti by mohly být vhodné pro poskytnutí dotační podpory s ohledem na potřebu rozvoje širokopásmového připojení (ČTÚ, nd).

Podle analýzy mapy je patrné, že dostupnost internetu s rychlostí 30+ Mbit/s je rozšířená po většině území Správního obvodu Obce s rozšířenou působností (SO ORP) Kralovice, a to dokonce ve více než 50 % území v nejlepší kvalitě, což je značeno černou barvou. Nejnižší pokrytí tímto typem internetového připojení je zaznamenáno v oblastech Nečtínska a Manětínska. Zde je dostupnost internetu o rychlosti 30+ Mbit/s omezena pouze na území hlavních sídel oblastí, zatímco zbytek Základních sídelních jednotek (ZSJ) je téměř postrádá připojení, což je znázorněno bílou barvou.

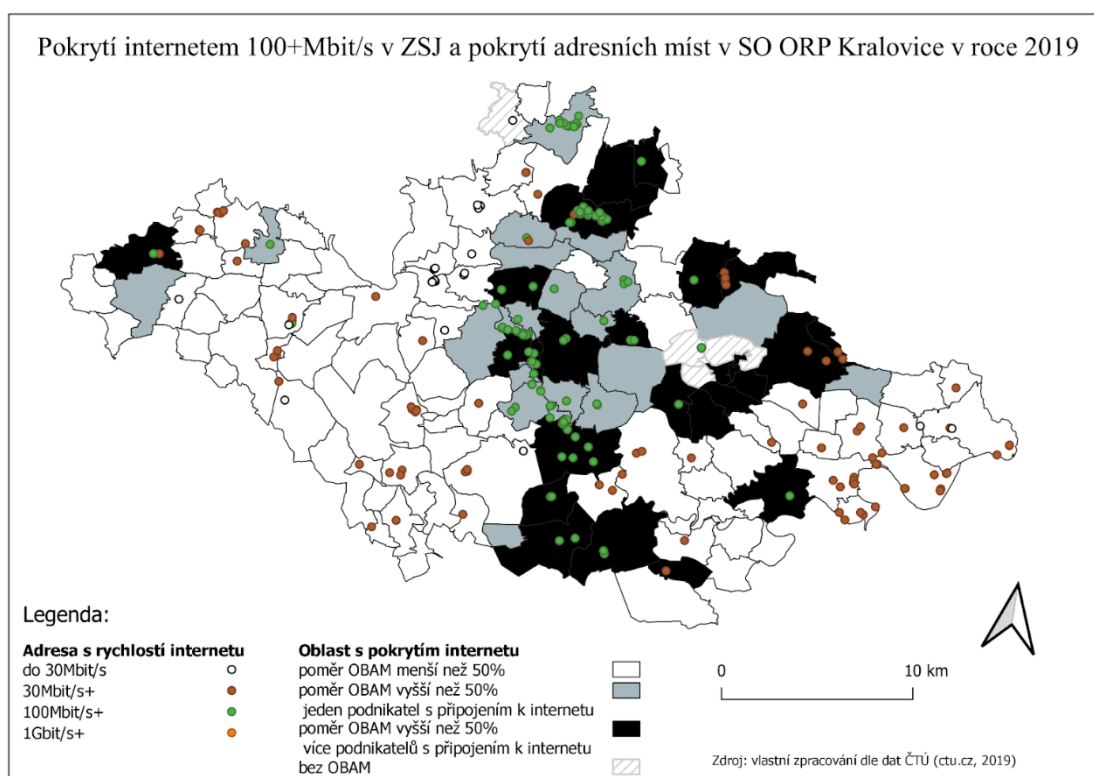
Obr. 19: NGA pokrytí 30+ Mbit/s v SO ORP Kralovice

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČTÚ (2019)

Na druhou stranu, z mapy pokrytí internetem s rychlostí 100 Mbit/s lze vyčíst, že pokrytí touto rychlostí internetu je na daném území velice omezené, přičemž pouze minimum Základních sídelních jednotek (ZSJ) je zařazeno do kategorie nejlepšího dostupného připojení, značeného černou barvou. Většina území má pokrytí internetovým připojením o rychlosti 100+ Mbit/s pouze v oblastech hlavních sídelních center, zatímco zbytek ZSJ je téměř zcela bez dostupného připojení, což je znázorněno bílou barvou, nebo má horší pokrytí, což je zvýrazněno šedou barvou.

Obr. 20: NGA pokrytí 100+ Mbit/s v SO ORP Kralovice

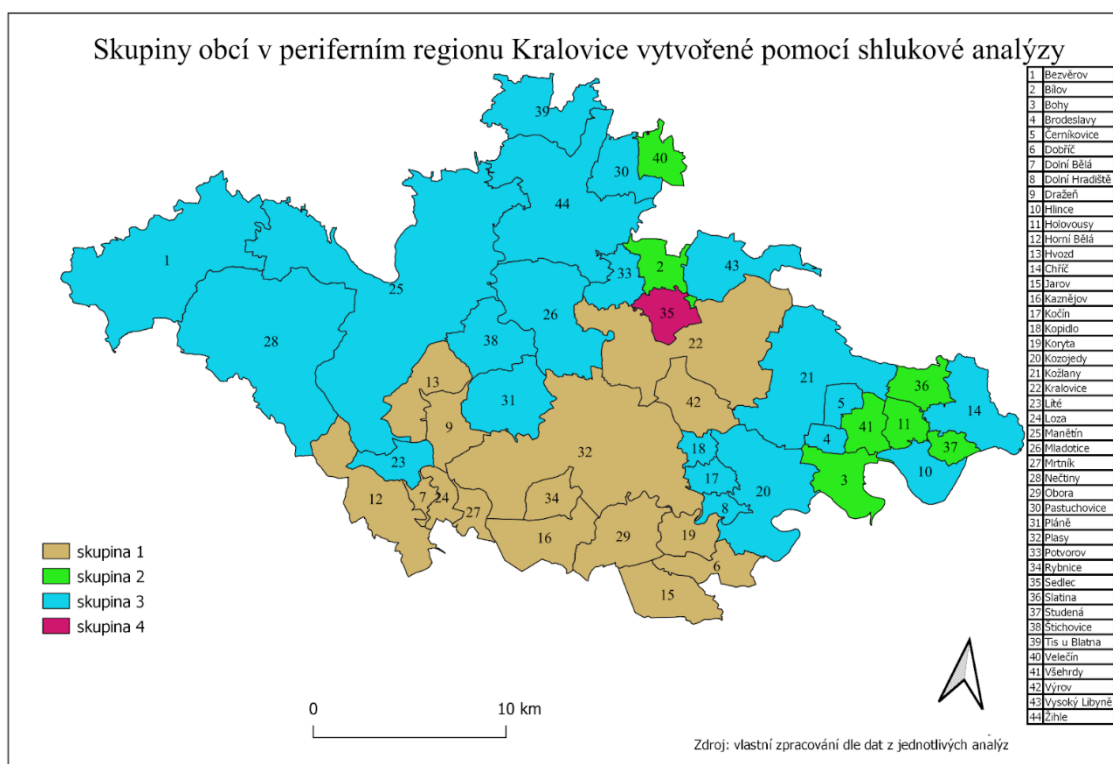

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČTÚ (2019)

4 Zhodnocení stavu rozvoje regionu SO ORP Kralovice

Výsledky dendrogramu poskytují cenné informace o podobnosti a rozmanitosti dat, která byla analyzována. Rozdělení oblasti do čtyř skupin podle podobnosti dat ukazuje, že i přesto, že region Kralovice může být geograficky kompaktní, existují značné rozdíly v charakteristikách jednotlivých oblastí.

Obr. 21: Výsledek shlukové analýzy

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z předchozích analýz dle dat ČSÚ (2022)

První skupina obcí zahrnuje ty, které by se mohly jevit jako nejméně periferní obce v regionu. Tyto obce sdílejí nejvíce společných znaků a charakteristik, což naznačuje určitou míru homogenity ve svém socioekonomickém a geografickém profilu. Rozvoji těchto regionů jistě nejvíc pomáhá silnice č. 27, která vede z Plzně na Most a taky rychlá dosažitelnost Plzně. Jedná se často o obce s dobře rozvinutou infrastrukturou, vysokou mírou zaměstnanosti a přístupem k různorodým službám a zařízením.

Druhá skupina obcí zahrnuje ta sídla, která vykazují znaky perifernosti, ale zároveň projevují tendenci směřovat k tomu stát se členy první skupiny. Tyto obce mají omezenější přístup k infrastruktuře a službám ve srovnání s obcemi v první skupině, ale zároveň vykazují určité znaky rozvoje a pokroku v oblasti socioekonomických ukazatelů. Jsou často v procesu urbanizace nebo investic do infrastruktury, což jim umožňuje postupně se přibližovat k charakteristikám obcí v první skupině.

Třetí skupina obcí zahrnuje sídla, která vykazují největší znaky perifernosti v regionu. Tyto obce mohou mít omezený přístup k infrastruktuře a službám, vyšší míru nezaměstnanosti a omezené možnosti rozvoje. Jejich geografická poloha může být odlehlá a izolovaná, což jim brání v přístupu k centrálním oblastem a zdrojům jako je Plzeň.

Čtvrtou skupinu pak tvoří pouze Sedlec, která dosahuje extrémních negativních hodnot téměř ve všech zkoumaných jevech.

Celkově lze říci, že rozdělení obcí v regionu SO ORP Kralovice do čtyř skupin podle podobnosti dat ukazuje na existenci různorodých demografických vzorců a migračních trendů v rámci regionu. Tato analýza poskytuje důležité informace pro porozumění dynamice obyvatelstva a možných faktorů ovlivňujících migraci v regionu.

Následující sekce se zaměřuje na detailní analýzu specifických problémů, se kterými se jednotlivé regiony potýkají. Periferní oblasti, jako jsou Kralovice, čelí různým problémům ovlivňujícím jejich ekonomický, sociální a kulturní rozvoj. Stávající hlavní problémy jsou blíže rozepsány v následujících kapitolách.

4.1 Demografický úbytek

Mnoho venkovských oblastí, včetně Kralovic, se potýká s odlivem obyvatel, zejména mladší generace, do větších měst. Tento demografický úbytek může mít negativní dopad na pracovní trh, školství a celkovou životaschopnost regionu.

Vývoj obyvatelstva v SO ORP Kralovice je zajímavým sociodemografickým jevem, kde hrubá míra porodnosti vytváří zajímavé spojení s periferností území. Tento vztah je podmíněn mnoha faktory, které ovlivňují rozhodnutí mladých rodin ohledně plánování potomstva.

V periferních oblastech, vzdálených od větších městských center, hrajou ve vyšší míře porodnosti roli faktory, jako jsou silné rodinné zázemí, komunitní hodnoty, blízkost

přírody a nižší náklady na život a bydlení. Avšak, ekonomická omezení a nedostatečná infrastruktura často představují pro mladé lidi v periferních oblastech velké výzvy.

Migrace mladých lidí z periferních oblastí do větších center blíže k jádru oblasti klíčovým způsobem ovlivňuje dynamiku porodnosti. Hledání lepších pracovních příležitostí a vyššího životního standardu ve městech může vést k poklesu populace v periferních regionech směrem k severu území, což může vést v nejhorším případě až k zániku jednotlivých sídel.

Hrubá míra porodnosti v regionu SO ORP Kralovice ukazuje na výzvy a příležitosti spojené s demografickým vývojem. Obce jako Bílov, Dolní Hradiště, Hvozd nebo Studená čelí výrazným problémům s porodností, zatímco obce Černíkovice, Mrtník, Pláně a Sedlec dosahují více než 20 živě narozených dětí na 1 000 obyvatel.

Tato situace může být vysvětlena dobrou dopravní dostupností sídel, přítomností předškolních a školních institucí v blízkosti sídel nebo podporou bytové výstavby v daném sídle. Kromě toho je významným faktorem dobře fungující dostupnost hromadnou dopravou, která může hrát významnou roli ve výběru místa k bydlení.

Migrační přírůstek na 1 000 obyvatel středního věku v oblasti SO ORP Kralovice pro rok 2021 ukazuje na klíčovou roli migrace v demografickém kontextu. Obce, jako Mladotice, Velečín a Brodeslavy, zaznamenávají výrazný migrační přírůstek, což může svědčit o atraktivitě těchto lokalit.

Naopak obce, včetně Sedlec, čelí výraznému migračnímu úbytku. To může být spojeno s problémy v oblasti zaměstnanosti, nedostupností dopravy nebo nedostatkem atraktivních faktorů pro bydlení.

Celkově lze z této analýzy vyvodit, že migrace obyvatelstva hraje v SO ORP Kralovice klíčovou roli a identifikace obcí s výrazným migračním přírůstkem nebo úbytkem poskytuje cenné informace pro strategický rozvoj regionu.

Index změny obyvatelstva mezi lety 2011 a 2021 ukazuje na různorodost demografického vývoje v jednotlivých obcích SO ORP Kralovice. Některé obce, jako Dolní Hradiště a Sedlec, zaznamenávají výrazný růst obyvatelstva, což může být důsledkem přílivu nových obyvatel, migračních toků nebo rozvoje infrastruktury.

Oproti tomu několik obcí, včetně Kočina, Hvozdu a Bezvěrova, vykazuje stabilní populaci. Naopak obce, jako Slatina, Brodeslavy a Studená, čelí výraznému úbytku obyvatelstva, což klade na region výzvy potřebné strategického plánování a revitalizace.

Index stáří v roce 2021 poskytuje pohled na věkovou strukturu populace v oblasti SO ORP Kralovice. Lokality, jako Sedlec, Dražeň, Rybnice a Mrtník, vykazují nižší index stáří, což naznačuje relativně mladší populaci a případně pozitivní demografický vývoj.

Naopak obce s vysokým indexem stáří, jako Vysoká Libyně, Líté, Manětín a Boh, čelí výzvám spojeným s potřebou péče o starší obyvatele a poskytováním zdravotních služeb.

Index vzdělanosti za rok 2021 poskytuje detailní pohled na vzdělávací strukturu populace v SO ORP Kralovice. Obce, jako Sedlec a Bezvěrov, vykazují nižší vzdělanostní index, což může být důsledek omezené dostupnosti vzdělávacích institucí.

Naproti tomu Studená, Štichovice a Horní Bělá vykazují vyšší vzdělanostní index, což svědčí o větším podílu vysokoškolsky vzdělaných jednotlivců.

Analýza změny indexu vzdělanosti mezi lety 2011 a 2021 ukazuje na rozmanitost vzdělanostního vývoje v oblasti SO ORP Kralovice. Některé obce zaznamenávají nárůst indexu vzdělanosti, zatímco jiné mírný pokles. Z pozorovaných dat vyplývá, že zvýšení úrovně vzdělanosti populace je spojeno s faktory, jako je kvalita dopravní infrastruktury, dostupnost vyššího vzdělání a migrace obyvatelstva. Obce s výrazným nárůstem vzdělanosti obvykle disponují dobrou dopravní dostupností, zejména pokud jsou situovány v blízkosti města Plzně, což umožňuje snadný přístup ke školám, univerzitám a dalším vzdělávacím institucím. Dopravní konektivita tedy hraje klíčovou roli při podpoře vzdělávacích možností a zvyšování vzdělanosti obyvatelstva.

Migrace obyvatelstva je také významným faktorem ovlivňujícím změny v úrovni vzdělanosti. I přesto, že některé regiony, jako je Nečtinsko a Manětínsko, nemají příznivou dopravní dostupnost, dochází zde k nárůstu vzdělanosti. Tento jev je pravděpodobně spojen s přílivem nových obyvatel s vyšším vzděláním.

Naopak, obce s poklesem vzdělanosti často vykazují horší dopravní obslužnost a jsou vzdálenější od vzdělávacích center, jako je město Plzeň. Nedostatečná dostupnost dopravních spojení může omezovat možnosti obyvatel v přístupu k vzdělání a přispívat k poklesu v úrovni vzdělanosti.

Celkově lze konstatovat, že analýza těchto demografických ukazatelů poskytuje důležité informace pro plánování a strategický rozvoj regionu SO ORP Kralovice. Různorodost v demografickém vývoji jednotlivých obcí vyžaduje diferencovaný přístup k řešení specifických potřeb každé lokality, což může být klíčem k udržitelnému rozvoji regionu v budoucnosti.

4.2 Omezený přístup k pracovním příležitostem

Region má omezený přístup k pracovním příležitostem, což je zejména důsledek vysoké míry dojíždění za prací. Tento jev formuje vnitroregionální vazby na mikroregionální úrovni a vytváří tzv. nodální regiony mikroregionální úrovně. Mobilita se stává strategií adaptace na nedostatek pracovních příležitostí v místě bydliště, což je zvláště charakteristické pro současný venkov. To má za následek několik negativních důsledků, včetně oslabení podnikatelského potenciálu a sociálního kapitálu sídel, neboť obyvatelé tráví většinu času mimo své obce. Vyjíždka do zaměstnání je zvláště vysoká v obcích s malým počtem obyvatel, přičemž východní část regionu je nejvíce postižená. Kralovice slouží jako spádové centrum pro několik okolních obcí, ačkoli vazba na Plzeň je také významná, avšak s klesající intenzitou vzdáleností od města. Ve srovnání s Plzní jsou ostatní regiony spojeny s regionem slaběji, což je patrné zejména ve školství a v podnikání. V regionu dominuje zemědělství a lesnictví jako hlavní zdroj pracovních příležitostí, ale další možnosti zaměstnání jsou spojeny s jádrovými sídly, jako jsou Kaznějov, Plasy a Kralovice, a s obcemi v jejich blízkosti. Ostatní obce nabízejí omezené možnosti práce, zejména v sektoru služeb. Dochází k nedostatku větších zaměstnavatelů, ale přesto jsou zde společnosti jako BEST a.s., JEDNOTA, s.d., a SBS-NEPRON, s.r.o., zaměstnávající stovky lidí. Města v regionu jsou centry drobného podnikání, které se zaměřuje především na maloobchod, stavebnictví, zemědělství, stravování a pohostinství. Jako alternativa k nedostatku pracovních příležitostí se nabízí podpora podnikání v oblasti turistiky a cestovního ruchu, která má díky kvalitním přírodním podmínkám regionu dobré vyhlídky na rozvoj.

4.3 Nízká úroveň dopravní infrastruktury

Nedostatečná infrastruktura v regionu představuje jednu z klíčových překážek pro jeho růst a rozvoj. V regionu je velmi špatný stav silnic III. třídy a to má mnoho negativních důsledků. Tyto silnice jsou často hlavními spojnicemi mezi jednotlivými obcemi a městy

v regionu. Pokud jsou tyto silnice v dezolátním stavu, omezuje to pohyb obyvatel i dopravu zboží. Zhoršuje to i bezpečnost silničního provozu a zvyšuje náklady na údržbu vozidel. To Druhým aspektem je nedostatečná veřejná doprava. Po změně zajišťování veřejné hromadné dopravy společností Arriva se situace veřejné dopravy v regionu výrazně zhoršila. Nedostatek dostupných spojů a časté přestupování mezi jednotlivými spoji omezuje mobilitu obyvatel. Situace je v regionu tristní především o víkendech, a to zejména pro ty obyvatele, kteří nemají k dispozici vlastní automobil. Tato situace může být zvláště problematická pro starší lidi, osoby s omezenou pohyblivostí nebo rodiny s malými dětmi, kteří se mohou ocitnout v obtížné situaci, pokud potřebují dostat se do města za kulturou nebo například do lékařského zařízení. Posledním zásadním problémem, který ovlivňuje dopravu a infrastrukturu v regionu, je vytíženost hlavního dopravního spoje vedoucího z Plzně na Most, který prochází přes Kaznějov a serpentýny v Plasích. Tento hlavní spoj je klíčovým propojením mezi jednotlivými oblastmi regionu, ale zároveň se stává úzkým hrdlem, který omezuje plynulost dopravy a zvyšuje riziko dopravních nehod.

Stavba mostu přes město Plasy a vytvoření obchvatu Kaznějova by mohly poskytnout efektivní řešení tohoto problému. Vytvoření nového mostu by umožnilo odlehčení existujícího mostního spoje a zvýšilo by kapacitu silniční sítě v této oblasti. Obchvat Kaznějova by dále umožnil přesměrování tranzitní dopravy mimo obydlené části města, což by snížilo zatížení a riziko nehod v centru města a zlepšilo by životní podmínky místních obyvatel.

Tato infrastrukturní opatření by nejen zvýšila bezpečnost a plynulost dopravy, ale také by podpořila hospodářský rozvoj regionu tím, že zlepšila dostupnost a propojitelnost jednotlivých oblastí. Investice do těchto projektů by mohly mít dlouhodobé pozitivní dopady na regionální ekonomiku a kvalitu života obyvatel.

4.4 Omezený přístup k informačním službám

Dle kartogramu indexu stáří v kombinaci s kartogramy dostupnosti internetového připojení se ukazuje zajímavá korelace mezi oblastmi s nižším indexem stáří a těmi, které mají lepší pokrytí rychlým internetem 100+ Mbit/s. Tato shoda může být interpretována několika způsoby.

Jedním z možných vysvětlení může být geografická lokalizace oblastí s nižším indexem stáří. Tyto oblasti mohou být více urbanizované nebo nacházet blíže k větším městským centrům, kde je vyšší koncentrace obyvatel a lepší dostupnost infrastruktury, včetně internetových služeb. Tento faktor může vést k prioritizaci rozvoje infrastruktury a investic do moderních technologií, jako je vysokorychlostní internet.

Naopak, oblasti s nižším pokrytím internetu i 30+ Mbit/s, jako jsou Manětínsko a Nečtínsko, jsou charakterizovány svou odlehlostí od větších městských center a nízkou hustotou obyvatelstva. Tyto venkovské oblasti mají menší ekonomický potenciál a nižší poptávku po pokročilých internetových službách, což snižuje motivaci poskytovatelů internetových služeb investovat do infrastruktury v těchto lokalitách. Takové faktory mohou vést ke zpoždění nebo nedostatečnému rozvoji internetové infrastruktury, což se projevuje nižším pokrytím internetovým připojením v těchto oblastech.

Závěrem lze říci, že existuje komplexní souvislost mezi indexem stáří a dostupností internetového připojení v SO ORP Kralovice. Tato korelace je důležitá pro pochopení sociodemografických a technologických aspektů regionu a může poskytnout cenné informace pro plánování budoucího rozvoje infrastruktury a služeb v oblasti.

4.5 Nízká participace občanské společnosti

Přirozené vymírání obyvatelstva a masivní migrační přírůstek mohou výrazně ovlivnit dynamiku a strukturu občanské společnosti, a tím i způsoby jejího angažování a účasti ve veřejném životě.

Pokles populace v důsledku přirozeného vymírání vede k omezení sociálních sítí a ztrátě sociálního kapitálu ve společnosti. Nižší počet obyvatel, zejména v produktivním věku, znamená menší počet aktivních účastníků občanských iniciativ a organizací, což snižuje celkovou úroveň angažovanosti občanů.

Na druhou stranu masivní migrační přírůstek přináší nové skupiny obyvatel, které mohou mít odlišné potřeby, priority a zkušenosti, což obohacuje rozmanitost a dynamiku občanské společnosti. Tento jev však může také vyvolat napětí a konflikty mezi různými skupinami obyvatel, přispívajíc k polarizaci ve společnosti.

V tomto kontextu má občanská společnost klíčovou úlohu v podpoře integrace nových přistěhovalců a vytváření inkluzivního a tolerantního prostředí pro všechny obyvatele. Organizace a iniciativy občanské společnosti mohou poskytovat podporu a služby

migrantům, propagovat vzájemné porozumění a dialog mezi různými komunitami a bojovat proti diskriminaci a xenofobii.

Dále může občanská společnost hrát důležitou roli v adresování příčin přirozeného vymírání obyvatelstva a migračních toků, jako jsou nedostatečné sociální politiky, ekonomické nerovnosti, environmentální změny nebo konflikty. Propagace osvěty a informovanosti, zapojení ve veřejných debatách a lobbování za politická opatření mohou vést k tvorbě udržitelnějších a inkluzivnějších společností, které respektují práva a potřeby všech svých obyvatel.

Veřejná správa a občanská společnost mají významný vliv na rozvoj periferního regionu SO ORP Kralovice prostřednictvím svých aktivit a poskytovaných služeb. Veřejná správa hraje klíčovou roli v zajištění infrastrukturního rozvoje, poskytování základních veřejných služeb a podporování ekonomického růstu. To zahrnuje například investice do silniční a dopravní infrastruktury, vodovodních a kanalizačních systémů, školství, zdravotnictví a sociálních služeb. Její činnost může přispět k zlepšení životních podmínek obyvatel a podnikatelského prostředí v regionu.

Občanská společnost zase ovlivňuje rozvoj regionu prostřednictvím komunitních iniciativ a projektů, které posilují sociální kapitál a soudržnost ve společnosti. To zahrnuje organizaci dobrovolnických aktivit, kulturních a sportovních akcí, podporu sociálního podnikání nebo zapojení do rozhodovacích procesů. Občanská společnost také vyvíjí tlak na veřejné orgány a správu, aby adresovaly specifické potřeby a zájmy obyvatel regionu, a to zejména v oblasti infrastruktury, životního prostředí nebo sociální péče.

Technická a občanská vybavenost obce hraje klíčovou roli v tom, jak efektivně a účinně mohou veřejná správa a občanská společnost své role plnit. Dobrá infrastruktura a dostupnost veřejných služeb mohou přilákat investice, podporovat ekonomický růst a zlepšovat kvalitu života obyvatel. Naopak nedostatečná vybavenost a infrastruktura mohou být překážkou pro rozvoj regionu a limitovat možnosti účasti občanů na veřejném životě a rozvojových projektech. Je tedy důležité zajistit, aby veřejná správa a občanská společnost spolupracovali a koordinovaly své aktivity tak, aby podporovaly udržitelný a inkluzivní rozvoj periferního regionu Kralovice.

5 Návrhy opatření pro rozvoj regionu

V závěru této diplomové práce jsme se zaměřili na klíčové oblasti potenciálního rozvoje regionu SO ORP Kralovice. Základním cílem našeho zkoumání bylo navrhnout opatření a strategie, které by mohly přispět k posílení místní ekonomiky, infrastruktury, vzdělávání, cestovního ruchu, zdravotní péče, udržitelnosti a aktivní účasti občanské společnosti.

5.1 Podpora lokální ekonomiky a podnikání

V kontextu periferního charakteru SO ORP Kralovice je důležité věnovat zvýšenou pozornost podpoře místní ekonomiky a podnikání. Periferní oblasti často čelí jedinečným výzvám, jako je omezený přístup k zdrojům, nedostatečná infrastruktura a menší tržové příležitosti. Z tohoto důvodu jsou potřebné specifické podněty a iniciativy, které podporují rozvoj místního podnikání a hospodářský růst.

Incentivy pro nové podniky a iniciativy, které podporují místní ekonomiku, mohou hrát klíčovou roli v přilákání podnikatelů do oblasti. To může zahrnovat daňové úlevy, dotace, granty nebo jiné finanční pobídky, které motivují podnikatele k investicím a rozvoji svých podnikatelských aktivit v periferním regionu.

Dále je nezbytné vytvořit podmínky pro zlepšení podnikatelského prostředí. To může zahrnovat snadnější procesy zakládání a provozování firem, snížení byrokracie a administrativní zátěže pro podnikatele, stejně jako podpora výzkumu a inovací v regionu. Zlepšení podnikatelského prostředí může přilákat nové investory a podnikatele do periferní oblasti a posílit konkurenceschopnost místní ekonomiky.

Poskytování finanční a poradenské podpory pro místní podniky a živnostníky je také klíčové pro udržení a posílení podnikatelské aktivity v periferním regionu. To může zahrnovat přístup k úvěrům, investičním fondům, podnikatelským poradcům a dalším zdrojům podpory, které pomáhají podnikatelům překonávat překážky a rozvíjet své podnikatelské aktivity.

5.2 Infrastrukturní investice

Modernizace silniční a dopravní infrastruktury je klíčová pro zlepšení přístupu a mobility v periferních oblastech, jako je SO ORP Kralovice. Lepší silniční síť a dopravní

infrastruktura umožní efektivnější pohyb obyvatel i zboží, což může zvýšit atraktivitu regionu pro podnikání a turistiku. Investice do modernizace silnic a dopravní infrastruktury by měly být prioritou, aby se zvýšila dostupnost a propojenost regionu s okolními oblastmi.

Zlepšení technologické infrastruktury a konektivity je nezbytné pro rozvoj moderního a konkurenceschopného regionu. Rychlý a spolehlivý internetový přístup je klíčovým faktorem pro podnikání, vzdělávání, zdravotní péči a další oblasti života. Investice do vylepšení technologické infrastruktury a rozšíření pokrytí internetem by měly být prioritou pro zlepšení životních podmínek a podnikatelského prostředí v regionu.

Investice do vodovodních a kanalizačních systémů jsou rovněž důležité pro zajištění zdraví a kvality života obyvatel regionu. Modernizace těchto infrastruktur přispívá k ochraně životního prostředí, zlepšení hygienických podmínek a podpoře udržitelného rozvoje. Zlepšení vodovodních a kanalizačních systémů by mělo být prováděno s ohledem na aktuální potřeby a budoucí udržitelnost regionu.

5.3 Rozvoj vzdělávání a pracovní síly

Podpora vzdělávacích institucí a programů pro přípravu pracovníků na potřeby místního trhu práce je klíčová pro rozvoj lidských zdrojů a konkurenceschopnost regionu SO ORP Kralovice. Investice do vzdělávání a profesní přípravy mohou pomoci zajistit, že pracovníci budou mít potřebné dovednosti a kvalifikaci pro potřeby lokálního trhu práce. Podpora vzdělávacích institucí a programů může zahrnovat rozvoj nových studijních programů, poskytování stipendií nebo grantů pro studenty, a také spolupráci s podniky a průmyslovými partnery.

Incentivy pro stabilizaci mladých lidí v regionu jsou důležité pro udržení pracovní síly a vitality místního hospodářství. Mladí lidé jsou často motivováni k odchodu do větších měst za lepšími pracovními příležitostmi a životními podmínkami. Investice do programů a iniciativ, které podporují zaměstnanost a kvalitní životní prostředí pro mladé lidi, mohou pomoci snížit odchod mladé generace z regionu.

Partnerské programy s firemní sférou pro získání praktických dovedností jsou klíčové pro propojení vzdělání se zaměstnaností a zlepšení přechodu studentů do pracovního života. Spolupráce mezi vzdělávacími institucemi a podniky umožňuje studentům získávat praktické zkušenosti a dovednosti potřebné pro úspěšnou kariéru. Partnerské programy

mohou zahrnovat stáže, odborné workshopy, mentorské programy a další formy spolupráce mezi školami a podniky.

5.4 Rozvoj cestovního ruchu

Region SO ORP Kralovice nabízí bohaté možnosti pro turisty a návštěvníky, kteří hledají kombinaci historických památek, přírodních krás a aktivního odpočinku.

Jedním z klíčových kroků k podpoře turismu v regionu je identifikace a propagace jeho turistického potenciálu. V tomto směru byla měla být zavedena moderní turistická webová stránka, která poskytuje komplexní informace o historických památkách, přírodních zajímavostech, možnostech ubytování, restauracích a kulturních akcích v regionu. Díky této online platformě by měli návštěvníci snadný přístup k informacím o možnostech, které region nabízí, a mohli by si plánovat svou návštěvu podle svých zájmů a preferencí.

V rámci propagace regionu by měli být také pravidelně pořádány průvodcovské prohlídky historických památek, jako jsou hrad Kralovice, klášter v Plasích a další významná místa. Tyto komentované prohlídky umožňují návštěvníkům nejen poznat bohatou historii a kulturu regionu, ale také se dozvědět o jeho současném životě a zajímavostech.

Dalším klíčovým krokem k podpoře turismu je investice do rekreačních a kulturních zařízení. V regionu SO ORP Kralovice byly iniciovány projekty rekonstrukce historických budov, které slouží jako ubytovací kapacity pro turisty. Při rekonstrukci se kladl důraz na zachování autentičnosti prostředí a zároveň na poskytnutí moderního komfortu, aby byl pobyt návštěvníků co nejpříjemnější.

Kromě toho by měly být vytvořeny nové cyklostezky a pěší trasy, které propojují turisticky atraktivní lokality a umožňují návštěvníkům objevovat krásy regionu. Tyto investice do infrastruktury přispívají k rozvoji turismu a zároveň k posílení atraktivnosti regionu pro rekreaci a odpočinek.

Posledním důležitým krokem k podpoře turismu je vytvoření atraktivních turistických tras a akcí, které osloví návštěvníky a přilákají je do regionu. V rámci tohoto opatření byly vyznačeny a označeny turistické trasy a cyklostezky pomocí informačních tabulí a navigačních systémů, což usnadňuje orientaci návštěvníkům a umožňuje jim bezpečně cestovat po regionu.

Kromě toho by měly být pravidelně pořádány kulturní akce a festivaly, jako je historický jarmark, folklórní festival či hudební koncerty, které přináší živost do regionu a nabízejí návštěvníkům nezapomenutelné zážitky. Tyto akce jsou vítanou příležitostí k poznání místní kultury a tradic a zároveň přispívají k rozvoji turismu a ekonomiky regionu.

Celkově lze konstatovat, že řada opatření zaměřených na identifikaci turistického potenciálu, investice do rekreačních a kulturních zařízení a vytvoření atraktivních turistických tras a akcí přispívá k rozvoji turismu v regionu SO ORP Kralovice. Tato opatření nejen podporují ekonomický rozvoj místních obcí, ale také posilují atraktivitu regionu pro návštěvníky z širšího okolí.

5.5 Zlepšení přístupu ke zdravotní péči

Zdravotní péče je základním pilířem životního standardu a kvality života obyvatelstva. V regionu SO ORP Kralovice je kladen důraz na podporu zdravotnických zařízení a posílení lékařského personálu, což přispívá k zajištění kvalitní zdravotní péče pro občany.

Pro zajištění dostupnosti kvalitní zdravotní péče je nezbytné podporovat existující zdravotnická zařízení a posilovat lékařský personál. V regionu SO ORP Kralovice by měly být iniciovány projekty modernizace a rozšíření zdravotnických zařízení, zdravotních středisek a ambulancí jako například v Plasích. Tyto investice do infrastruktury umožňují občanům regionu snadný přístup ke kvalitní zdravotní péči a zároveň přispívají k posílení zdravotního systému.

Kromě toho by měl být kladen důraz na posílení lékařského personálu v periferních oblastech. Pro lékaře a zdravotnický personál by měly být poskytovány různé formy incentivů, jako jsou finanční pobídky, stipendia nebo výhody spojené s pracovním místem, které motivují k práci v regionu. Tímto způsobem by se měl snažit region zajistit dostatečný počet kvalifikovaných lékařů a zdravotnického personálu, kteří budou schopni poskytovat komplexní a kvalitní zdravotní péči obyvatelstvu.

Kromě podpory zdravotnických zařízení a posílení lékařského personálu je klíčovým prvkem zdravotní politiky propagace zdravého životního stylu a prevence nemocí. V regionu SO ORP Kralovice jsou k dispozici programy a projekty, které osvětově působí na veřejnost a podporují zdravý životní styl. To zahrnuje organizaci preventivních akcí, školení, sportovních aktivit, poradenství a dalších aktivit, které podporují prevenci zdravotních problémů a nemocí.

V rámci těchto programů jsou také podporovány iniciativy zaměřené na vzdělávání občanů o významu prevence a zdravého životního stylu. Informační kampaně, školní projekty a komunitní akce pomáhají zvyšovat povědomí o zdravotních rizicích a podporují zdravé chování a životní styl.

Celkově lze konstatovat, že podpora zdravotnických zařízení a posílení lékařského personálu, spolu s propagací zdravého životního stylu a prevencí nemocí, přispívá k posílení zdravotní péče v regionu SO ORP Kralovice. Tyto opatření nejen zvyšují dostupnost a kvalitu zdravotní péče, ale také podporují zdravý životní styl a přispívají k celkovému zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva.

5.6 Aktivní účast občanské společnosti

Vytvoření prostředí pro aktivní zapojení místních obyvatel do rozhodovacích procesů a podpora komunitních projektů a dobrovolnických aktivit představuje důležitý aspekt rozvoje regionu SO ORP Kralovice. Tato opatření nejen podporují pocit sounáležitosti a spolupráce v komunitě, ale také přispívají k vytváření udržitelného a prosperujícího prostředí pro život obyvatel.

Jedním z klíčových kroků je vytvoření platform pro participaci místních obyvatel na rozhodovacích procesech, kde by měli možnost sdělit své názory, připomínky a návrhy na zlepšení veřejného prostoru či služeb. To může být realizováno prostřednictvím veřejných setkání, diskusních fór, online diskuzí nebo vytvořením poradních a kontrolních orgánů, ve kterých jsou místní obyvatelé aktivně zapojeni.

Dalším důležitým opatřením je podpora komunitních projektů a dobrovolnických aktivit, které posilují soudržnost a spolupráci v komunitě. To může zahrnovat podporu iniciativ občanských sdružení, neziskových organizací nebo dobrovolnických skupin při realizaci projektů, které přinášejí prospěch celému regionu.

Příklady dobré praxe mohou zahrnovat organizaci dobrovolnických akcí, jako jsou úklidové brigády, akce na podporu životního prostředí, kulturní a sportovní akce pro obyvatele nebo sociální projekty zaměřené na pomoc potřebným ve společnosti. Tyto aktivity nejen posilují pocity sounáležitosti a solidarity v komunitě, ale také přispívají k rozvoji regionu a zvyšují kvalitu života jeho obyvatel.

Závěr

Po detailním průzkumu periferní oblasti SO ORP Kralovice tato práce úspěšně splnila stanovené cíle a poskytuje ucelený pohled na aktuální stav a potenciál tohoto regionu. Zvolený metodický přístup byl založen na pečlivé analýze dostupných datových zdrojů a snaze minimalizovat subjektivní zkreslení. Kvalita použitých datových zdrojů ze SLDB 2021 umožnila provést hloubkovou analýzu demografických, sociálních a hospodářských aspektů periferních oblastí.

Cíle této diplomové práce byly systematicky sledovány a naplněny. Práce poskytuje ucelený pohled na současný stav a potenciál periferního regionu Kralovice z geografické, ekonomické a sociální perspektivy. Jako klíčové faktory ovlivňující rozvoj regionu byly identifikovány demografický úbytek, omezený přístup k pracovním příležitostem, nízká úroveň dopravní infrastruktury, omezený přístup k informačním službám a nízká participace občanské společnosti do veřejného dění. Tyto faktory byly vybrány prostřednictvím pečlivé analýzy dostupných datových zdrojů a metodického přístupu, který minimalizoval subjektivní zkreslení.

Vztah mezi veřejnou správou, občanskou společností a rozvojem periferního regionu Kralovice byl důkladně prozkoumán. Analýza této dynamiky poskytuje důležité náhledy do faktorů, které mohou buď podporovat nebo brzdit rozvoj regionu.

Závěrečná část práce formuluje konkrétní doporučení a opatření, která mohou napomoci ke zlepšení a podpoře budoucího rozvoje periferního regionu Kralovice. Mezi tyto doporučení patří například podpora lokální ekonomiky k tvorbě nových pracovních míst, nebo zlepšení přístupu ke zdravotní péči i pro občany, kteří nejsou mobilní. Tímto způsobem práce splňuje svůj cíl poskytnout jak teoretický přínos v oblasti studia periferií, tak i praktické směrnice pro další rozvoj daného území.

Vzhledem k širokému spektru témat, která tato práce zkoumá, je možné, že nepostihla všechny aspekty periferních oblastí. Další výzkum by se mohl zaměřit na hlubší analýzu konkrétních problémů a trendů v těchto regionech, stejně jako na monitorování dopadů implementace navržených opatření.

Přestože se tato práce snažila o objektivní hodnocení výsledků, je třeba brát v úvahu určitou míru subjektivity, která se může vyskytnout při interpretaci dat a formulaci

doporučení. Nicméně věříme, že naše práce poskytuje užitečný rámec pro budoucí výzkum a intervence zaměřené na rozvoj periferních oblastí.

Seznam použitých zdrojů

- Babický, F. (2010). *Vymezení periferních oblastí Česka pomocí sekundárních dat* [Diplomová práce, Univerzita Karlova v Praze]. <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/31737/120002613.pdf>
- Bernard, J., & Šimon, M. (2017). Vnitřní periferie v Česku: Multidimenzionalita sociálního vyloučení ve venkovských oblastech. *Sociologický časopis*. (53), 3-28.
- Blažek, J. (2012). Regionální inovační systémy a globální produkční síť: dvojí optika na zdroje konkurenceschopnosti v současném světě. *Geografie*. 117 (2), 209-233.
- Blažek, J., & Netrdová, P. (2009). Lze rozvojové osy identifikovat podle socioekonomických proměnných? The case of Czechia= Mohou být v Česku na základě analýzy socioekonomických indikátorů identifikovány rozvojové osy?.
- Blažek, J., & Uhlíř, D. (2002). *Teorie regionálního rozvoje – nástin, kritika, klasifikace*. Praha, Univerzita Karlova.
- Blažek, J., Uhlíř, D. (2020) *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum.
- Centrum pro komunitní práci západní Čechy (2021). *Základní sociodemografický popis území SO ORP Kralovice*. Dostupné 22. 4. 2024 z https://www.kralovice.cz/e_download.php?file=data/uredni_deska/obsah360_2.pdf&original=PODKLADY%20PRO%20RURU%20SO%20ORP%20KRALOVICE.pdf
- Cudlínová, E. (2000). Marginální oblasti-indikátor trvale udržitelného rozvoje. *Životné prostredie*. (34), 1-5.
- Čermák, L. (2004). Hodnocení vztahu dopravní dostupnosti a perifernosti území na příkladu územních.
- Český statistický úřad (2005). *Demografický, sociální a ekonomický vývoj Plzeňského kraje v letech 2000 až 2004*. Dostupné 22. 4. 2024 z https://www.czso.cz/csu/czso/cestovni_ruch
- Český statistický úřad (2022). *Charakteristika SO ORP Kralovice*. Dostupné 22. 4. 2024 z <https://www.czso.cz/documents/11252/17841534/kralovice.pdf/2bb15bd1-6e4e-4ca5-ab8c-d2027f7e9a17?version=1.17>
- Český statistický úřad (2024). *Registr ekonomických subjektů*. Dostupné 4. 3. 2024 z <https://apl.czso.cz/res/export>
- Český statistický úřad (2022). *Veřejná databáze*. Dostupné 4. 3. 2024 z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=statistiky#katalog=33475>
- Čestmír, K. (2017). *Možnosti rozvoje venkovského regionu na příkladu SO ORP Kralovice* [Diplomová práce, Masarykova univerzita v Brně]. https://is.muni.cz/th/cif7c/DP_rozvoj_kralovicka.pdf
- Drápela, E., & Herber, V. (2005). Marginal areas in the Czech Republic and their changes in post-communistic epoch.

Eder, J. (2019). Innovation in the Periphery: A Critical Survey and Research Agenda. *International Regional Science Review*. 42(2), 119–146.

Felzensztein, C. (2013). Entrepreneurship at the Periphery: Exploring Framework Conditions in Core and Peripheral Locations. *SAGE Journals*. Načteno z <https://journals.sagepub.com/doi/10.1111/j.1540-6520.2012.00515.x>

Fialová, L. (2014). *Vymezení periferních oblastí ČR* [Diplomová práce, Masarykova univerzita v Brně]. https://is.muni.cz/th/qvtzd/FiLe_DP.pdf

Halás, M. (2008). Priestorová polarizácia spoločnosti s detailným pohľadom na periférie. *Sociologický časopis*. 44(2), 349-369.

Havlíček, T., & Chromý, P. (2001). Příspěvek k teorii polarizovaného vývoje území se zaměřením na periferní oblasti. *Geografie. Sborník České geografické společnosti*. 106(1), 1-11.

Havlíček, T., & Chromý, P. (2001). Příspěvek k teorii polarizovaného vývoje území se zaměřením na periferní oblasti. *Geografie-Sborník ČGS Geografie*. 106(1), 38-54.

Hampl, M., Gardavský, V., & Kühnl, K. (1987). Regionální struktura a vývoj systému osídlení ČSR.

Hampl, M., Gardavský, V., & Kühnl, K. (1989). *Regionální struktura a vývoj systému osídlení ČSR*. Praha: Univerzita Karlova.

Hampl, M., & Marada, M. (2015). Sociogeografická regionalizace Česka. 120(3), 397–421.

Humer, A. (2018). Where farmers see their role – Influence on sustainable regional development. *eco.mont*. 10(2), 28-34.

Illner, M., & Andrlé, A. (1994). The Regional Aspect of Post-Communist Transformation in the Czech Republic. *Czech Sociological Review*. 2(1), 107-127.

Jeřábek, M., Wokoun, R., Čechák, P., Dokoupil, Trhlínová, K. Z., J., Krejčová, N., Mates, P., Novotný, L., Szczyrba, Z., Zich, F. (2023). *Vnitřní a vnější periferie v Česku. Od genetické determinace k územní kohezi*. Praha: Leges.

Jeřábek, M., Dokoupil, J., Fiedor, D., Krejčová, N., Šimáček, P., Wokoun, R., Zich, F. (2021). Nové vymezení periferií Česka. *Geografie*. 126 (4), 419-443.

Ježek, J., Dokoupil, J., Kaňka, L., Matušková, A., & Šlehoferová, M. (2014). *Regionální rozvoj*. Západočeská univerzita v Plzni.

Ježek, J., Liptáková, K., Damborský, M., Jetmar, M., Čapková, S., Búšik, J., Ježková, R., Matlovičová, K., Váňová, A., Kadeřábková, J., Trhlínová, K. Z., Vincová, K., Dušek, J., Skořepa, L., Martinčík, D., Boháčová, P. (2007). *Budování konkurenceschopnosti měst a regionů v teorii a praxi*. Plzeň. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta ekonomická, Středisko pro výzkum regionálního rozvoje, 268 s.

Jízdní řády idos.cz. (nd). IDOS • Všechny jízdní řády • Vyhledání spojení. <https://idos.idnes.cz/vlakyautobusymhdvse/spojeni/>

Kadeřábková, A. (2004). Výzvy pro podnikání – inovace a vzdělání. *Česká republika na cestě ke znalostně založené ekonomice*. Praha, Linde 199 str.

- Kebza, M. (2018). The development of peripheral areas. *Moravian geographical reports*. 26(1), 69–81.
- Kebza, M. & Perotto, C. D. (2020). Regional development trends in West Bohemia with a special focus on peripheral areas. Načteno z <http://www.aucgeographica.cz/index.php/aucg/article/view/173/147>
- Kraft, S., & Kubeš, J. (2011). Periferní oblasti jižních Čech a jejich sociálně populační stabilita. *Social Sciences*(4), 805-829.
- Kubeš, J., & Podlešáková, N. (2021). Lidský a demografický kapitál v periferiích. *Geografie*. 126(1), 97–122.
- Lang, T. (2012). Shrinkage, Metropolization and Peripheralization in East Germany. *European Planning Studies*.
- LB-Minerals [online]. [cit. 2024-03-05]. <https://www.lb-minerals.cz/cz/o-spolecnosti/historie#c>
- Librová, H. (1997). Decentralizace osídlení, vize a realita. Část druhá: decentralizace. *Sociologický časopis*. 33(1), 27-40.
- Mackovič, V. (2003). Vybrané aspekty zemědělské výstavby ve venkovském prostoru. *Urbanismus a územní rozvoj*. 4 (5), 2–12.
- Mapy.cz . (nd). Mapy.cz. <https://mapy.cz/zakladni?x=15.6252330&y=49.8022514&z=8>
- Marada, M. (2001). Vymezení periferních oblastí Česka a studium jejich znaků pomocí statistické. *Geografie - sborník České geografické společnosti*. 106(1), 12-25.
- Martinová, R. (2019). *Nástroje rozvoje periferních regionů ČR* [Diplomová práce, Vysoká škola regionálního rozvoje a bankovní institut AMBIS, a.s.]. https://is.ambis.cz/th/ga3n8/Diplomova_prace_final.pdf
- MAS - oficiální stránky MAS světovina . (nd). MAS Světovina - Oficiální stránky MAS Světovina. <https://www.mas-svetovina.cz/mas/>
- Mikroregion dolní střela - oficiální stránky mikroregionu dolní střela . (nd). <https://www.dolni-strela.cz>
- Mikroregion kralovicko - oficiální stránky mikroregionu kralovicko . (nd). Mikroregion Kralovicko - Oficiální stránky Mikroregionu Kralovicko. <https://www.mikroregion-kralovicko.cz/>
- Mikroregion Manětínsko-Nečtinský - Mikroregion Manětínsko-Nečtinský . (nd). Mikroregion Manětínsko-Nečtinský - Mikroregion Manětínsko-Nečtinský. <https://www.manetin-nectiny.cz>
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. (2020). Načteno z SRR21+: <https://mmr.cz/getmedia/58c57a22-202d-4374-af5d-cbd8f9454adb/SRR21.pdf.aspx?ext=.pdf>
- Ministerstvo pro místní rozvoj & ADVISER-EURO, as (2009). „Metodika hodnocení ekonomického a rozvojového potenciálu území . https://www.dotaceeu.cz/getmedia/f38edd16-efc0-42c2-8ea2-0e5c0fcb5a95/Metodika-hodnoceni-ekonomickeho-a-rozvojoveho-potencialu_final.pdf

- Musil, J. (1988). Nové pohledy na regeneraci našich měst a osídlení. *Územní plánování a urbanismus*. 15 (2), 67-72.
- Musil, J. (1993). *Long-Term Development Trends in Prague from the Socioeconomic, Cultural and Geopolitical*. Praha: Academy of Sciences of the Czech Republic.
- Musil, J., & Müller, J. (2008). *Vnitřní periferie České republiky, sociální soudržnost a sociální vyloučení*. Praha, CESES FSV UK.
- Musil, J., & Müller, J. (2008). Vnitřní periferie v České republice jako mechanismus sociální exkluze. *Social Sciences*(2), 321-348.
- Marada, M. (2001). Vymezení periferních oblastí Česka a studium jejich znaků pomocí statistické analýzy. *Geografie*. 106(1), 12-25.
- Novotná, M. (2006). Výzkum periferního regionu Kralovicko. *Geografická revue*, 2(2), 384-402.
- Novotná, M. e. (2016). Evaluation of spatial differentiation in the Pilsen region from a socioeconomic perspective. *Bulletin of Geography. Socio-economic*. (34), 73-90. Načteno z <https://doi.org/10.1515/bog-2016-0036>
- Opat, T. (2018). *Vliv dopravy na rozvoj území s nízkým osídlením* [Diplomová práce, Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích]. https://is.vstecb.cz/th/kfoa7/Diplomova_prace_--_vliv_dopravy_na_rozvoj_uzemi_s_nizkym_osidlenim.pdf
- Perlín, R. (2010). Typologie venkovského prostoru Česka. Načteno z https://www.researchgate.net/publication/279511961_Typologie_venkovskeho_prostor_u_Ceska
- Pileček, J. (2010). Koncept sociálního kapitálu: pokus o přehled teoretických a metodických východisek a aplikačních přístupů jeho studia. *Geografie*. 115(1), 64-77.
- Pociūtė-Sereikienė, G. (2016). Peripheral regions in Lithuania: the results of uneven development. *Regional Studies, Regional Science*. 70-77. Načteno z <https://doi.org/10.1080/21681376.2019.1571437>
- Pospěch, P., & Spěšná, D. (2015). Images of a good village: a visual analysis. *European Countryside*(2), 68-86.
- Reinöhllová, E. (2005). Informační a komunikační technologie pro rozvoj periferních oblastí – zkušenosti ze zahraničí. In M. Novotná (Ed.), *Problémy periferních oblastí*. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje.
- Sklenář, J. (2003). *Obchod – průmysl, řemesla a živnosti na Kralovicku a Manětínsku*. Čistá.
- Územně analytické podklady (2020). *Podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území*. Dostupné 22. 4. 2024 z https://www.kralovice.cz/e_download.php?file=data/uredni_deska/obsah360_2.pdf&original=PODKLADY%20PRO%20RURU%20SO%20ORP%20KRALOVICE.pdf
- Váně, P. (2012). Lidský a sociální kapitál vnitřních periferií Česka: Příklad tří mikroregionů Středočeského kraje. *Sociologický časopis*, 357-381.

Veselý, A. (2008). Zdroje a kapitály. *Strategické volby pro českou společnost. Teoretická východiska*. Praha (SLON), 195-214.

Výstupy ze sběru dat o sítích elektronických komunikací | Český telekomunikační úřad . (nd). Český telekomunikační úřad. <https://ctu.gov.cz/nga-sber-dat>

Wokoun, R. (2008). Regionální rozvoj. *Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde.

Seznam tabulek

Tab. 1: Nejvýznamnější zemědělské podniky 33

Tab. 2: Nejvýznamnější průmyslové podniky 34

Seznam obrázků

Obr. 1: Mikroregionální centra Plzeňského kraje	16
Obr. 2: Aktéři regionálního rozvoje a jejich vazby	23
Obr. 3: Administrativní rozdělení SO ORP Kralovice	27
Obr. 4: Hustota zalidnění	28
Obr. 5: Obecně geografická mapa regionu	29
Obr. 6: Vyjíždka do zaměstnání	37
Obr. 7: Natalita v SO ORP Kralovice	41
Obr. 8: Migrační přírůstek v SO ORP Kralovice	43
Obr. 9: Změna počtu obyvatel v SO ORP Kralovice	44
Obr. 10: Index stáří v SO ORP Kralovice	46
Obr. 11: Index vzdělanosti v SO ORP Kralovice.....	47
Obr. 12: Podíl indexů vzdělanosti v SO ORP Kralovice.....	49
Obr. 13: Míra nezaměstnanosti v SO ORP Kralovice	50
Obr. 14: Rozdíl míry nezaměstnanosti v letech 2011 a 2021 v SO ORP Kralovice.....	51
Obr. 15: Počet vystavěných bytů v letech 2011 a 2021 v SO ORP Kralovice.....	53
Obr. 16: Index dopravní dostupnosti veřejnou dopravou ve středu v SO ORP Kralovice	54
Obr. 17: Index dopravní dostupnosti veřejnou dopravou v sobotu v SO ORP Kralovice	56
Obr. 18: Dojezdová vzdálenost obcí z Plzně v SO ORP Kralovice	57
Obr. 19: NGA pokrytí 30+ Mbit/s v SO ORP Kralovice	58
Obr. 20: NGA pokrytí 100+ Mbit/s v SO ORP Kralovice	59
Obr. 21: Výsledek shlukové analýzy	60

Seznam příloh

Příloha A: Občanská vybavenost SO ORP Kralovice

Příloha B: Technická vybavenost SO ORP Kralovice

Příloha C: Dendorgram

Příloha D: Tabulka pro shlukovou analýzu

Příloha A: Občanská vybavenost SO ORP Kralovice (1 = ano, - = ne)

Obec	lékař	sběrný dvůr	KD	kino	středisko pro volný čas dětí	kostel s náboženstvím	turistické	tělocvična	hřiště	koupaliště	materská škola	základní škol	střední škola	knihovna
Bezvěrov	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	1
Bílov	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Bohy	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Brodeslavy	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Čemíkovice	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Dobříč	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1
Dolní Bělá	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	1	-	1
Dolní Hradiště	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Dražeň	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1
Hlince	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Holovousy	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Horní Bělá	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Hvozd	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Chříč	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	1
Jarov	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Kaznějov	1	1	1	1	1	1	-	1	1	-	1	1	-	1
Kočín	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Kopidlo	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Koryta	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Kozojedy	1	-	1	-	-	1	-	1	1	1	1	1	-	1
Kožlany	1	1	1	-	-	1	1	1	1	-	1	1	-	1
Kralovice	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Líté	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Loza	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Manětín	1	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	1
Mladotice	1	-	1	-	-	1	-	-	1	-	1	1	-	1
Mrtník	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Nečtiny	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1	1	1	-	1
Obora	1	-	1	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	1
Pastuchovice	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Pláně	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Plasy	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Potvorov	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Rybnice	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1
Sedlec	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Slatina	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Studená	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Štichovice	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1
Tis u Blatna	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Velečín	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Všehrdy	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Výrov	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1

Vysoká Libyně	-	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1
Žihle	1	-	1	-	1	1	-	1	1	-	1	1	-	1

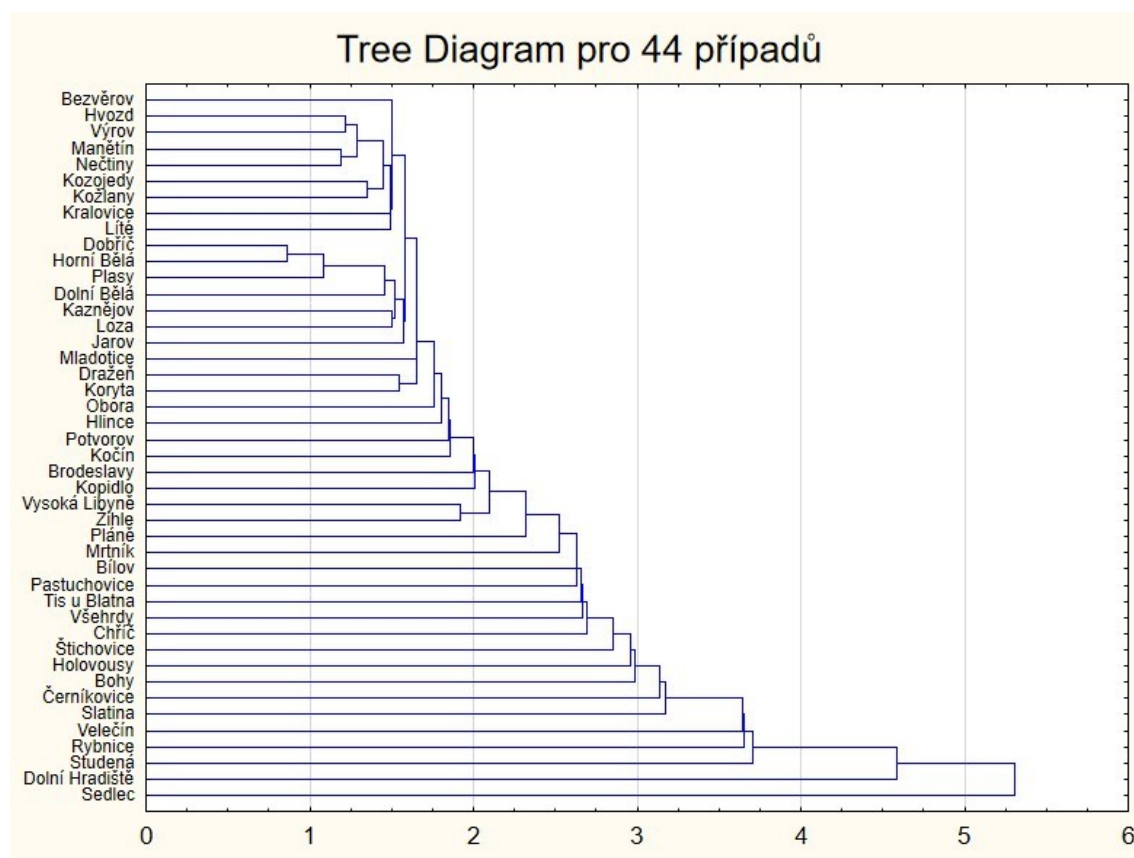
Zdroj: vlastní zpracování dle dat z ČSÚ (2022)

Příloha B: Technická vybavenost SO ORP Kralovice (1 = ano, - = ne)

Obec	kanalizace	z toho kanalizace s napojením na ČOV	veřejný vodovod	plynifikace
Bezvěrov	1	1	1	-
Bílov	-	-	1	-
Bohy	1	1	-	-
Brodeslavy	1	-	1	-
Černíkovice	1	-	1	-
Dobříč	1	-	-	1
Dolní Bělá	1	1	1	1
Dolní Hradiště	1	-	1	1
Dražeň	1	-	1	1
Hlince	1	-	-	-
Holovousy	1	-	-	-
Horní Bělá	1	1	1	1
Hvozd	1	-	1	1
Chříč	-	-	1	-
Jarov	1	-	-	1
Kaznějov	1	1	1	1
Kočín	1	-	1	1
Kopidlo	1	-	-	1
Koryta	1	-	-	1
Kozojedy	1	-	1	-
Kožlany	1	1	1	-
Kralovice	1	1	1	1
Líté	1	1	-	1
Loza	1	1	1	1
Manětín	1	1	1	-
Mladotice	1	-	1	1
Mrtník	1	1	1	1
Nečtiny	1	1	1	-
Obora	1	-	1	1
Pastuchovice	-	-	-	-
Pláně	1	1	1	-
Plasy	1	1	1	1
Potvorov	1	1	-	-
Rybnice	1	1	1	-
Sedlec	1	-	-	-
Slatina	-	-	-	-
Studená	1	-	-	-
Štichovice	1	-	1	-
Tis u Blatna	-	-	-	-
Velečín	-	-	-	-
Všehrdy	-	-	1	-
Výrov	1	-	1	1
Vysoká Libyně	1	1	1	-
Žihle	1	1	1	1

Zdroj: vlastní zpracování dle z ČSÚ (2022)

Příloha C: Dendrogram

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z předchozích analýz dle dat ČSÚ (2022)

Příloha D: Tabulka pro shlukovou analýzu

Obec	Kumulativní výstavba 2011 až 2021	Index vzdělanosti 2021	Migrační přírůstek	Podíl nezaměstnaných	Rozdíl podílu nezaměstnaných 2021 a 2011	Změna počtu obyvatel 2011 a 2021	Index stáří	Podíl počtu živě narozených na 1000 obyv.	Doba dojezdu z jádra	Obslužnost MHD
Bezvěrov	13,52	1,79	24,10	4,09	-5,08	1,01	1,54	4,52	32,00	0,60
Bílov	0,00	1,82	53,33	7,41	0,26	0,92	1,89	0,00	42,00	1,97
Bohy	29,93	2,19	125,00	6,45	1,96	1,13	1,85	8,93	40,00	4,50
Brodeslavy	12,82	1,97	74,63	4,88	-2,67	0,83	2,71	14,93	39,00	2,04
Černíkovice	0,00	1,72	175,00	3,51	-3,76	1,18	1,13	25,00	43,00	1,87
Dobříč	34,41	2,12	130,33	3,00	-0,33	1,04	1,14	2,37	24,00	0,41
Dolní Bělá	30,14	2,19	153,17	5,54	0,81	1,10	1,48	8,75	25,00	0,22
Dolní Hradiště	53,97	1,85	363,64	2,44	-6,65	1,65	1,58	0,00	31,00	1,81
Dražeň	20,41	2,09	-26,67	0,00	-4,42	1,03	0,69	13,33	27,00	0,55
Hlince	41,73	2,00	62,50	5,88	-3,92	1,03	1,36	12,50	48,00	2,83
Holovousy	34,48	1,87	-	10,35	5,22	0,87	2,38	0,00	45,00	2,09
Horní Bělá	47,69	2,14	91,55	3,16	-1,30	1,04	1,29	5,28	24,00	0,29
Hvozd	24,07	2,14	-20,08	1,85	-2,45	1,00	1,57	0,00	31,00	0,57
Chříč	14,50	1,99	220,10	3,23	-9,19	1,14	2,08	4,78	47,00	1,95
Jarov	21,43	2,06	83,97	3,45	-2,96	0,99	1,78	0,00	24,00	1,19
Kaznějov	36,33	2,15	-41,24	2,10	-4,18	0,97	1,46	9,88	19,00	0,07
Kočín	7,75	1,97	8,55	4,76	-3,89	1,02	1,06	17,09	33,00	1,53
Kopidlo	37,08	2,01	214,29	4,00	-5,09	1,11	1,14	14,29	33,00	1,76
Koryta	14,98	2,09	-65,42	0,00	-6,74	1,01	1,47	18,69	27,00	1,45
Kozojedy	20,47	2,01	15,41	3,24	-1,40	0,96	1,89	8,56	36,00	0,98
Kožlany	33,15	2,04	65,02	3,46	-2,49	1,03	1,32	10,27	40,00	1,54
Kralovice	22,32	2,12	1,78	3,23	-3,48	0,99	1,45	14,20	36,00	0,28
Líté	19,15	1,92	86,12	3,57	-3,81	0,97	1,79	9,57	28,00	0,51
Loza	38,54	2,24	34,48	0,57	-3,10	0,99	1,38	3,83	24,00	0,22
Manětín	25,21	2,06	26,22	2,33	-6,88	0,98	1,84	6,33	37,00	0,70
Mladotice	43,24	1,90	143,11	3,75	-4,25	0,98	1,23	5,37	35,00	0,64
Mrtník	32,30	2,12	11,90	1,75	-0,27	0,98	1,02	29,76	25,00	0,20
Nečtiny	33,70	1,98	53,24	2,49	-6,30	0,98	2,16	11,65	33,00	1,14
Obora	43,94	2,06	177,98	1,93	-2,94	1,15	1,07	12,84	20,00	0,38
Pastuchovice	58,02	1,77	102,94	4,88	-2,44	0,92	1,60	0,00	46,00	3,23
Pláně	18,63	1,98	52,63	3,21	-4,70	0,99	1,91	32,39	32,00	2,37
Plasy	46,93	2,22	92,57	3,37	-2,70	1,04	1,47	11,15	26,00	0,09

Potvorov	14,88	2,01	97,74	0,00	-6,25	0,99	1,26	15,04	43,00	0,98
Rybnice	121,14	2,21	165,82	2,37	-1,99	1,19	0,97	11,84	21,00	0,18
Sedlec	19,61	1,83	252,87	15,79	2,89	1,43	0,57	34,48	40,00	1,94
Slatina	0,00	2,02	0,00	2,86	-1,49	0,82	4,75	0,00	47,00	1,76
Studená	0,00	2,13	-29,41	9,52	6,30	0,83	6,00	0,00	47,00	2,84
Štichovice	0,00	2,15	-	1,28	-2,25	0,87	2,09	9,52	37,00	2,86
Tis u Blatna	30,75	1,76	118,18	7,94	-2,83	1,18	1,35	9,09	55,00	3,96
Velečín	79,91	1,97	187,50	5,13	5,13	1,08	3,25	12,50	48,00	3,43
Všehrady	20,00	2,05	169,81	6,06	3,50	1,10	1,67	0,00	42,00	1,74
Výrov	17,69	2,03	-2,30	1,42	-3,94	1,00	1,35	4,61	34,00	0,25
Vysoká Libyně	9,17	1,82	-43,90	4,11	-5,77	0,90	1,78	9,76	41,00	2,35
Žihle	9,54	1,91	-72,26	3,91	-6,80	0,89	2,04	13,29	43,00	0,48

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z předchozích analýz dle dat ČSÚ (2022)

Abstrakt

Votrubcová, P. (2024). *Problémy rozvoje regionu SO ORP Kralovice* [Diplomová práce, Západočeská univerzita v Plzni].

Klíčová slova: periferie, periferní oblasti, SO ORP Kralovice, rozvoj periferních oblastí, problémy periferií

Tato práce zkoumá současný stav a potenciál rozvoje periferního regionu SO ORP Kralovice. Pomocí pečlivé analýzy dostupných zdrojů identifikuje klíčové faktory ovlivňující jejich vývoj v geografických, ekonomických a sociálních dimenzích. Vztah mezi veřejnou správou, občanskou společností a rozvojem okrajových regionů je zkoumán s cílem nalézt pohled na faktory, které buď podporují, nebo brzdí pokrok. Studie formuluje konkrétní doporučení a opatření k řešení identifikovaných výzev s cílem podpořit udržitelný rozvoj.

Abstract

Votrubcová, P. (2024). *Development issues of the SO ORP Kralovice* [Master's Thesis, University of West Bohemia].

Key words: periphery, peripheral areas, SO ORP Kralovice, development of peripheral areas, problems of peripheries

This work examines the current state and development potential of the peripheral region of SO ORP Kralovice. Using a careful analysis of the available resources, it identifies the key factors influencing their development in geographical, economic and social dimensions. The relationship between public administration, civil society and the development of peripheral regions is explored to gain insight into the factors that either support or hinder progress. The study formulates specific recommendations and measures to address the identified challenges with the aim of promoting sustainable development.